

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING **HÖG** FÖR KVINNAN OCH HEMMET GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 13 FEBRUARI 1916.

HUFVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELIN WAGNER.

DROTTNINGEN AF ETT HEM-SÖKT LAND.

Drottning Wilhelmina af Holland med sin dotter prinsessan Juliana.

FRU BJÖRK BERÄTTELSE AF FANNY ALVING

(MAJA X., ULRIK UHLAND.)

FROKEN LOUISE SÅG RIKTIGT upprörd ut. Hennes magerlagda och fyrtio år gamla ansikte uttryckte ett ogillande, som verkligen inte var låtsadt.

"Ja, men hur kan du säga så?" frågade hon. "Du som är mor? Som är så lycklig, så du har barn?"

"För att det är rena sanningen." Fru Ellen suckade lätt. "Det är klart, att det är roligt att ha barn, men det är inte enbart roligt. Ibland är det gräsligt. Många gånger, när jag har varit riktigt trött, har jag önskat, att jag aldrig hade gått och gift mig."

Fröken Louise sade ingenling. Hon bara såg på fru Ellen.

"Ja, men att det inte bara var att dansa på rosor — äktenskapet, menar jag — det visste du väl?" kom det om en stund.

Fru Ellen gjorde en grimas. Den var ämnad att verka synnerligen nonchalant och lyckades.

"Äktenskapet? Ja, det är klart, att jag visste, att det skulle bli knogigt också, men att det skulle bli så knogigt, det hade jag ingen aning om. Vi tycker ju så förskräckligt mycket om hvarann, Kalle och jag, men i alla fall. Nog få vi slita alltid."

"Ja, visst har Karl mycket att göra," sade fröken Louise medgifvande.

Fru Ellen blossade upp litet.

"Men inte jag, menar du? Jag skall säga dig, att så mycket som jag får gno, gnor ingen ensamjungfru. Ibland är det, så man kan bli pin afundsjuk på dem. De äro åtminstone lediga någon gång —"

"Men hvarför tar du ingen hjälp då? Nog kunde ni ha råd att ha en jungfru?"

"Då fick Kalle gno ändå värre, för ser du, med våra nuvarande inkomster gick det inte. Du drömmer inte om, hvad tre barn kosta. Men egentligen är det orätt af folk med våra inkomster att ha tre. Det är nästan att fresta Gud."

"Söta Ellen, så du talar." Fröken Louises röst hade en klang af uppriktighet.

"Jag behöfver tala ibland, ser du. Men det där kan du inte förstå. Du med dina tre tusen och fem timmars tjänstgöring, hur skulle du kunna begripa det? Och med en mamma, som pysslar om dig, och en jungfru, som borstar skorna. Och som kan få gå och lägga dig, om du är sjuk. Och får soffa. Jag minns snart inte, hur det känns att soffa."

Fröken Louise såg fortfarande inte det minsta medlidsam ut.

"Ja, men dina barn ha ju allihop varit snälla om nätterna?"

"Ja, det har dom. Men vet du, hvad föräldrar egentligen menar med, att småbarn äro snälla om nätterna? Det betyder bara, att de inte göra en spritt tokig."

Fröken Louise gaf gungstolen en lätt fart med sin gula handskskinnskänga. Det var hennes enda replik.

Fru Ellen lutade sig tillbaka i stolen och tillade upp i takt. Hennes händer hängde lite slappt öfver stolskarmarna, och hon hade sträckt ut benen så långt hon kunde.

Fanny Alving.

Ställningen uttryckte en stark längtan efter hvila.

"Och det där förfärliga att alla barnungar ska vakna klockan fem, det är väl ändå hemskt. Just som man skulle ge tio kronor om man bara fick soffa en halftimme till. Men då, förstår du, just då kommer en unge krälände —" Hon gjorde en beskrifvande rörelse — "dy blöt och hungrig som en olycka. Då ska man upp och sätta byxor på den, och så ska den ha en bulle. Och när den ällt upp bullen, ska den ha vatten, och när den har fått vatten, vill den ha någonling roligt. Och det är inte värdt att komma med någonting enkelt, som man har till hands, utan det skall vara någonting, som är så där litet inveckladt, så det intresserar ungen. Och när den har lyckats få sönder det, då är den våt igen, och det kännes förstås obehagligt, så den börjar galljuta. Och då komma de andra två insättande som skjutna ur en kanon. — Ibland är det, så man önskar, man vore död."

Fröken Louise kisade lätt med sina bruna ögon.

"Ja," sade hon, "det kan ju vara. Men alla barn vakna väl inte klockan fem?"

"Inte vet jag. Men mina ha troget gjort det. Och alla barn, jag känner, ha gjort det. Jag vet bara en mamma, som har barn, som alltid har sovit från åtta till åtta. Men hon ljuger, det kan jag sätta mig på."

"Hvarför det?"

"För att hennes barn ä' så konstiga. De ha aldrig gjort det minsta rackartyg. De skulle aldrig vilja göra sin mamma något besvär, förr skulle de dö. De läste bordsbön första gången de fingo syn på en napp. Och aftonbön? De skulle aldrig ha somnat första kvällen de voro födda, om de inte hade läst sin aftonbön."

Fröken Louise satt tyst, men hennes ansiktsuttryck var en smula talande.

"Hur många barn har den frun?" frågade hon till sist.

"Fyra. Så jag borde skämmas att sitta här och förtala mina tre. Men vill du höra någonting uppbyggligt, då skall du gå till henne. När hon talar om sina fyra, då är det, som om hon berättade en saga om fyra kyrkänglar. Förgyllda."

"Ja, men hennes äro kanske ovanligt stillsamma? Barn kunna väl också vara olika —"

"Ja, nog kan de, men de äro det inte, om det inte är något särskildt fel på dem. Men på hennes finns inget enda fel. De äro så där ändå. Det är för resten riktigt lifvadt att höra talas om dem. Det är det enda roliga jag har. Hon bor här i huset en trappa upp."

"Där det står Björk på dörren?"

Fru Ellen lyfte upp den ena foten och såg på sin skinntoffel. Den höll på att slippa upp vid tåspelsen.

"Kapten och fru Björk, född von Aronsson. Du skall inte gå dit, om du glömmer von Aronsson. Det är lika viktigt som att barnen äro snälla."

"Är han kapten vid flottan?" Fröken Louise lät intresserad.

"Nej, sjökaptten och går på Kristiania. Och det skulle hon tacka Gud för."

Fröken Louise såg förvånad ut.

"Hvarför det?"

Fru Ellen drog svagt på munnen.

"För att annars lefde han inte länge. Om han vore hemma hvarenda dag, menar jag. Du skulle höra fru Björk, född von Aronsson, när hon börjar tala."

"Hvad talar hon om, då?"

"Om litet af hvarje. Om hvilken helig uppgift en kvinna har som maka och mor — och hvad små barn ä' gudomliga — och att det är bra orätt af en kvinna, att inte vilja ägna sig åt husligt arbete, utan ge sig in på saker, som hon absolut inte kan förstå — och allra sötast ä' de, när de ha lockigt hår — och att säga, att barnasinet inte alltid är hvitt som snö, det är riktigt syndigt —"

"Ja, men det gör väl ingen?" Fröken Louise såg en smula spörjande ut, men tonfallet uttryckte absolut trygghet.

"Det gör jag."

"Menar du, att barnasinet inte är rent?" Fröken Louises röst var indignerad.

"Ja, det menar jag visst. Naturligtvis hitlar en unge inte på så mycket nedrigheter som gammalt folk — de ha gudskelof inte reda på så mycket — men inte tycker jag, att barn äro änglar. Det skall ingen få i mig."

"Ja, men —" Fröken Louises röst var starkt protesterande.

Fru Ellen gjorde en litet afvärjande rörelse med handen.

"Jag vet, hvad du vill säga. Allt det där fina, som står i böcker. Men du har ingen erfarenhet af barn. Jag trodde också förr, att barn, det var små blåögda vykorsänglar, som alltid talade sanning och delade med sig karamellerna till sista droppen. Men det tror jag inte nu."

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år.....	Kr. 6.50	Helt år.....	Kr. 9.—
Halft år.....	» 3.50	Halft år.....	» 5.—
Kvartal.....	» 1.75	Kvartal.....	» 2.50
Månad.....	» 0.75	Månad.....	» 0.90

Iduns byrå och expedition, Mästersamuelsgatan 45.

Redaktionen: Riks 16 46. Allm. 98 03.	Expeditionen: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 10—4.	Kl. 9—6.
Red. Högman: Riks 86 60. Allm. 4 02.	Annonskontoret: Riks 16 46. Allm. 61 47.
Kl. 11—1.	Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1.	Riks 86 59. Allm. 43 04.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:	
25 öre efter text.	Utländska annonser:
30 öre å textside.	30 öre efter text. 35 öre
20 % förhöjning för särsk. begärd plats.	å textside. 20 % förh. för särsk. begärd plats.

"Det tycker jag var tråkigt för dina egna barn — att du ska' tro så illa om barn."

"Nej, det är tvärtom bra för dem. Jag tar dem, som de ä' och behandlar dem därefter. Jag tror, att jag förstår mina barn ganska bra."

Fröken Louise sade ingenting.

"Jag tycker, att barn ha ungefär samma fel som fullvuxna," fortsatte fru Ellen. "Det är bara det, att barn kunna inte dölja dem, och det är det försonande med dem. Det ger dem en liten ansstrykning af gudomlighet."

"Gudomlighet? Åt felen?" Fröken Louises stora bruna ögon berättade tydligt, att hon hört någonting verkligt dumt.

"Ja, om man får vara så ogudaktig, och det förs jag. Jag tror, att Gud har gifvit ungarna de där felen, för att de ska kunna reda sig."

"Hvad menar du nu egentligen?"

"Jo, om man nu ser på barn utan försköningsglas, så finns det väl ingenting på jorden, som är mera egoistiskt än en barnunge?"

"Än ett barn?" Fröken Louises röst var mycket eftertryckligt frågande.

"Än ett barn," sade fru Ellen fullkomligt oberörd. "Lägg dig på en säng och ha riktigt ondt någonstans och låt en liten unge, som är den allra minsta gnutta hungrig, stå bredvid. Och försök tala om för honom, att det vore förfärligt snällt mot mamma, om mamma fick vara i fred i fem minuter. Hvad tror du det gör för verkan?"

"Om det är ett snällt litet barn, så lugnar det sig väl."

"Det häfver upp ett illjut inom en sekund — så fort det går att få upp munnen. Ser du, en liten unge kan inte lugna sig. Kunde den det, så svalt den ihjäl, och det vet Gud. Ungarna skulle bli bortglömda, om de inte tjöto så bra och utan återvändo. Deras enda födkrok är, att de kunna göra människor så förtvifladt rädda. Man störtar väl hellre upp tio gånger på natten, om man också är halfdöd, än man vill ha dem gastande —"

"Du talar verkligen inte känslösamt om dina barn."

"Nej, för jag tycker om dem, sådana som de äro. Bara ibland, när jag ser, hur afundsjuka de äro på hvarann, blir jag nästan rädd. Jag förstår inte, hur jag skall kunna lära dem af med det, för jag skulle aldrig trifvas med dem som stora, om de blefve afundsjuka. Det finns väl ingenting så äckligt som afundsjuka människor?"

"Nej, det är gement," sade fröken Louise med en skymt af sympati. "Men äro de verkligen så afundsjuka?"

"Hemskt. Men afundsjukan är naturligtvis viktig i kampen för lillvaron. Alla djur slåss om bitarna, och det måste de väl för att kunna lefva. Jag tänker på det ibland, och det lugnar mig. Men en sak kan jag absolut inte förklara på annat sätt, än att den är ren ondska hos ungarna."

"Hvad är det, då?"

"Det är, att de ljuga på hvarann i onödan. Ibland förstår jag att de måste ljuga. När det gäller att komma undan för egen del och sådant där. Men ibland gäller det inte det. De gå helt enkelt och hitta på de vildaste historier om hvarann, bara för att den andra stackaren kanhända skall kunna få smörj. Det äro de vådligt måna om, och det är väl ondska?"

"Ja, men kära du —" sade fröken Louise litet tveksamt.

"Någon sorts ondskefull njutningslystnad. Jag kan aldrig glömma en gång i somras på landet, när lilla Stina hade slagit sönder ett

fat, som jag hade förbjudit henne att röra. 'Nu skulle du väl ha smäll ändå', sade jag. Greta stod bredvid och var förfärligt mån. Och vet du, hvad hon sade?"

"Neej —?"

"Det ligger en påk ute i rabatten, ska jag gå efter den? Och hon väntade inte på svar, utan sprang. Som en blix. Det var en gårdsgårdsstör, hon kom in med. Den var dubbelt så lång som hon själf."

"Ja, det var ju inte precis vänligt," sade fröken Louise.

"Nej, och sådana där små saker händer jämt. Det visar väl, att barn inte äro änglar. Om det var en stor människa, som gjorde sådant där, skulle man tycka, hon var afskyvärd, eller hur?"

"Jaa, det förstås". Fröken Louises röst var motsträfvigt medgifvande. "Men barn förstår ju inte bättre."

Fru Ellen smålog litet triumferande. Hon satte sig upp i stolen.

"Nej, det är ju det, jag säger, och det är det, som gör, att man kan förlåta dem. Men att de inte veta af det, det hindrar väl inte, att de äro små rackare. De äro grymt besvärliga ibland och visst inga änglar. Någonting annat har jag aldrig sagt."

Fröken Louise satt och såg på henne en liten stund. Hon tyckte i alla fall, att Ellen inte talade som en mor borde tala.

"Men nog tycker du väl om dina barn?"

"Visst katten tycker jag om dem. Men jag begriper inte, hvarför man nödvändigt skall ljuga. Barn äro ömsom förtjusande och gräsliga. Ibland kunna de plåga en till döds. Jag tycker, det är fnoskigt att förneka det, bara för att man är mamma."

"En mor får förstås ha ett förfärligt tålamod —" Fröken Louises stämma var litet försiktig.

"Ja, det är klart. Men att man inte skall våga säga som sanningen är. Om inte fru Björk vore så dräplig att höra på, så tror jag att jag skulle ge henne en sifto till sist. Ibland retar hon mig. I synnerhet när jag är trött på ungarna."

Fröken Louise satt och såg tankfull ut.

"Ja, men hon har kanske en särskild hand med barn?"

Fru Ellen blossade upp.

"Hon? Nej, men hon sträfvar efter någon sorts besynnerlig humbugsgloria. För det är humbug."

Fröken Louise sade ingenting mera, men hennes min var inte svår att tyda. Fru Ellen behöfde inte för resten ha sett den för att begripa, att hon inte lyckats öfvertyga Louise om någonting annat, än att fru Björk var en alldeles ovanlig uppfostrarinna. Hon kände det i luften.

II.

Fröken Louise stängde till porten efter sig och gjorde det med omsorg. Barnen lekte där inne på gården, och det var naturligtvis inte bra, om de skulle komma på den idén att gå ut på gatan. Hon spände upp sitt parasoll och beredde sig på en riktigt treflig promenad hem, ty det var en härlig höstdag.

Medan hon trippade framåt trottoaren i sina gula handskskinnskängor, tänkte hon på Ellen.

Naturligtvis var det en liten, liten smula synd om Ellen. Hon kom inte ut mycket, ty i så fall måste hon alltid ha med sig barnen, och det var förstås ett vådligt arbete att först snygga upp dem alla tre, så att de kunde visa sig på gatan. Det måste man verkligen

medge. Och visst hade hon förskräckligt mycket att göra, när hon inte hade någon människa till hjälp, och barnen hade också kommit bra tätt. Och så var hon så ofroligt noga med allting, så hon kunde aldrig ta någonting lättvindigt. Och det var ju förstås i och för sig bra. Ja, det var mycket, som var bra hos Ellen.

Men det var också somligt, som inte var bra. Det var någonting i hennes sätt att tala, som kunde verka riktigt brutalt, och det berodde väl på hennes sätt att tänka. Naturligtvis rådde folk inte för, hvilka tankar, som kommo flygande, men det var verkligen inte vackert, när en mor satt och kallade sina små barn för rackare och påstod, att ett barns själ inte var ren. Det verkade verkligen förskräckligt stötande. Sådant sade väl ingen riktig mor gärna. Felet med Ellen var, att hon inte hade blick för moderskapets poesi, och då begrep hon naturligtvis inte heller andra, som sågo den, sådana som kanske fru Björk. —

"Ja, men nu ska Axel komma," sade en kvinnoröst med trött tonfall.

Fröken Louise spratt till litet. Hon hade kommit fram till en plantering, där tre gator möttes. Under några stora almar stodo ett par trädgårdssoffor kring en blomrabatt, och en bit från sofforna var en berså.

Rösten kom ur bersån.

Kring rabatten lekte några barn i sanden. Bland dem fanns förmodligen Axel, fast ingen af dem såg ut, som om han hört någonting.

"Axel," sade rösten om igen.

Barnen hade ritat en rundel i sanden, och ett litet järnvägståg kavade iväg längs kurvan, ledt af en brunstekt pojkhands, som höll i skorstenen på lokomotivet.

"Om inte Axel kommer, blir mamma ond på Axel."

Intet svar, men lokomotivet började skuffa, som om det fått brådtom. En liten flicka sträckte ut handen efter det.

"Hör du Axel, mamma säger ju, att du ska komma?"

"Äh", sade gossen, som ledde loket.

"Ja, men du ska välan lyda mamma?"

"För att du ska få skoja med tåget, ja?" Rösten kunde ha varit hänsynsfullare.

"Axel," sade rösten från bersån. "Tycker Axel, att Axel skall låta mamma sitta så här och ropa?"

Loket fick alldeles påfallande brådtom. Förmodligen hade det föresatt sig att, trots allt, gå vägen ända ut.

"Han vill inte komma," skrek den lilla flickan.

"Håll muggan," sade lokföraren dämpadt, men bestämdt.

"Och så säger han, att jag ska hålla muggan. Får vi säga det?"

"Om inte Axel kommer, får Axel smäll," sade rösten.

"Äh", sade Axel lika dämpadt och kort.

"Mamma, Axel säger svärord," skrek den lilla flickan.

"Hon ljuger." Axel tycktes äntligen känna en skymt af intresse för bersån, ty han liftade upp och vände sig så, att hans bakdel kom åt motsatt håll, men han stod fortfarande nästan på alla fyra öfver tåget.

Den lilla flickans ögon började gnistra af intresse.

"Nu säger han, att jag ljuger också. Men det har jag inte gjort."

"Det gör hon." Axel skrek gällt meddelandet mot bersån, medan loket bokstafligen störtade mot målet, som var en pinne.

IDUNS KOKBOK

AF
ELISABETH ÖSTMAN.

är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — — —

Den har redan utgått i 3 upplagor, 30 tusen ex. Pris Kr. 5:50 inb.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialiteter:

Finare Post-, Skrif-, Kople- och Tryckpapper samt kartong.

"Akta dig du, som säger svärord," sade flickan, onekligen litet retsamt.

Men hon skulle aldrig ha sagt det, ty det kom loket att strunta i pinnen. Det flög i stället upp från marken och rakt på den lilla flickans öra.

"Rackarunge," sade Axel.

Fröken Louise hade gått mycket långsamt, och nu stannade hon. Den lilla rundeln i sanden, som nyss varit en järnvägslinje, var för ögonblicket ett slagfält. Fyra järnvägsvagnar af röd bleckplåt hade åkt åt hvar sitt väderstreck, och ägaren till ett par korta svarta ben höll på att mörbulta ägarinnan till ett par nästan lika korta bruna. Sanden yrde kring enviget.

"Nej, men barn!"

En liten smärt dam med påfallande blodfattig hy kom snabbt fram ur bersån. Hon såg verkligt uppbragt ut.

"Att inte Axel skäms! Ska Axel slå Maja?"

Axel tittade upp, men han släppte inte Maja. Ögonen gnistrade.

"Maja ä' en riktig j e k e l!"

"Axel!" Den smärta damen lyfte sitt parasoll. Fröken Louise såg inte, om hon smällde till Axel eller inte, ty hon vek diskret in på nästa gata, fast det egenligen inte var den, hon från början tänkt gå. Men hon hörde en lång bit in på gatan, hur någon gallskrek. Fast det lät snarare som Maja än som Axel.

Det där, det var naturligtvis inga snälla barn, så långt kunde hon gå med. Men att det fanns elaka barnungar, det var väl klart. Och ändå var det här nog inga riktigt enkla barn. De sågo snygga ut, och mamman hade haft promenaddräkt af svart sidenmoaré och en lång dyrbar plym i hatten. Men naturligtvis kunde Ellen kanske ha rätt i s o m l i g a fall.

III.

"Det var förfärligt, hvad barnen bråka," sade fröken Louise, och hon lät en liten smula irriterad. Hon hade kommit upp för att sitta hos Ellen en liten stund i ro och prata. Hon hade dessutom ondt i hufvudet.

"De leker krig", sade fru Ellen. "Och så är Björks största flicka här. Hon har en ljudlig röst."

"Jaså. Ja, jag kunde väl tro att det var flera än vanligt. Men hvarför ska' de skrika så gräsligt?"

"Det är bara stridsrop. Somliga äro indianer. Men stör det dig, så skall jag säga åt dem." Fru Ellen reste sig halft ur stolen.

"Nej, snälla du, är det bara lek, så. Jag trodde, de hade gjort illa sig."

Fru Ellen trädde en ny garnända på sin stoppnål.

"Ja, det tror man ibland, innan man blir van. En tid blef jag riktigt knäsvag, när jag fick höra ett sådant där ljud. Det är förfärligt, hvad barn kan skrämman en ibland."

"Ja," sade fröken Louise. "Det kan jag visst tro."

Fru Ellen spärrade ut hålet på strumpan öfver sin avfiga hand. Därpå såg hon ut att komma att tänka på någonting helt annat. Hon skrattade plötsligt till.

"Vet du, i går eftermiddag höll jag på att få slag. Jag blef så rädd, så jag trodde jag skulle dö."

"Hvad var det, då?"

"Jo, ser du, jag fick höra ett sådant besynnerligt gurglande i barnkammaren, och när jag kom in, låg Stina rak lång på rygg på golfvet. Hon hade munnen på vid gavel och låg och kippade efter andan. Jag trodde

Till en glömd Apollobyst.

AF DAMM OCH BÖCKER GÖMD OCH
undanskjuten
ren årslång sömn din hvita tinning
kysst,
du lagerkransade Apollobyst,
sträng som den marmor, hvarur du är
bruten.

Bland allt det sorl, som stimmel för
minuten,
du stod där kall och obevekligt tyst,
med pannan hög, med munnen stum
och sluten
vid dagens tomma ord och knäpp och
knyst.

Nu åter fram i dagens sol du står,
som fordom darrar ljuset vid ditt hår,
och läppens båge, sträng som förr, sig
kröker.

Dock, stränge gud, jag sett en salig
stund
ett vänligt löje spela kring din mund
— det är det leendet, jag ständigt
söker.

HJALMAR LUNDGREN.

hon hade satt någonting i halsen och började dunka henne i ryggen. Gud, hvad jag var rädd. Jag tror, jag höll på i fem minuter. Och vet du, hvad det var?"

"Nej?" Fröken Louises röst var inte riktigt fri från nyfikenhet.

"Hon höll på att leka nyfödd. Hon sade det sedan. För hon såg en nyfödd i lördags."

"En sådan en," sade fröken Louise, och längre hann hon inte, ty det ringde i tamburen.

Fru Ellen släppte strumpan och steg upp.

"Det är nog fru Björk, som kommer efter Maja. Hon skulle gå upp efter henne, när hon kom hem —"

Fröken Louise satte sig litet mindre bekvämt i stolen och såg sedan mot dörren med ett visst intresse. Fru Björk? Jaså.

"Jag hoppas, att Maja har varit snäll?"

Fröken Louise fick ett litet lyssnande uttryck. Nej, inte hade hon träffat någon fru, som hette Björk. Det visste hon absolut. Men hon talade rysligt likt någon. Men hvem —?

"Var så god och stig in," sade Ellen, och i nästa ögonblick visste fröken Louise precis, hvem fru Björk talade så likt.

Fru Björk var en liten, smärt dam. Hon gjorde ett påfallande blodfattigt intryck, där hon stod i dörren bredvid fru Ellen, som var rödlätt. Hon var klädd i en grå hatt med en lång plym, och promenaddräkten var af svart sidenmoaré. Det enda, fröken Louise saknade, var ett grått parasoll i samma position som en huggvärja.

Fru Björks stora, blåa ögon gled oöfver rummet, och så smålog hon. Det var det

mest ursäktande leende, fröken Louise någonsin sett. Och ändå kunde hon själf konstet.

"Om jag hade haft en aning om, att Ellen hade främmande, skulle inte Maja ha fått gå upp och störa. Hon har väl inte gjort det?"

"Nej då, hon har inte sagt ett knyst," sade fru Ellen. Fröken Louise kunde inte hjälpa det, men hon tyckte, att det var en smula generöst sagt af Ellen. Hon reste sig för att bli presenterad.

Men fru Björk var onekligen behaglig. Trots sitt litet härjade utseende var hon söt. Hon hade också förmågan att konversera. När Ellen trots alla protester kom in med en kaffebricka, hade fröken Louise hunnit bli riktigt förljust i fru Björk. Hon hade sällan träffat en person med så solida åsikter. Hon tyckte i allting precis som en riktigt kvinnlig kvinna borde tänka. Fröken Louise kände sig riktigt glad, att Ellen hade en sådan bekant, ty det kunde inte annat än vara rysligt nyttigt för Ellen.

"Hur många småtingar har fru Björk?" frågade hon till sist, när åsiktsutbytet började mattas en smula.

Fru Björk log. Det var ett obeskrifligt lyckligt leende, tänkte fröken Louise. Men medan hon satt och såg på det, var det, som om någon plötsligt satt en liten bild framför henne, ett litet vykort med en plantering. — Hon schasade bort bilden ur sin själ. Det var, som om hon med en osynlig hand schasat bort en osynlig fluga.

"Jag har fyra."

"Det var inte litet, det."

Fru Björks stora, blåa ögon strålade till.

"Och ändå tycker jag ibland, att det är alldeles för litet."

"Ja, men fyra små barn, de ge väl sin mamma åtskilligt att göra?" Fröken Louise sade det med sin allra vackraste röst. Det undgick henne inte, att Ellen, som hade vändt sig om för att servera kaffet, stod och drog på munnen.

"Att göra? Åja —" Fru Björk lät, som om hon hört någon alldeles ny synpunkt. "Naturligtvis är det litet knäpp med dem, men det är ju en kvinnas egenliga uppgift i lifvet. Så det får man väl inte räkna efter så noga. Men nog äro väl barn någonting bedärande?"

"Ja, snälla barn äro förtjusande," sade fröken Louise beredvilligt.

Fru Björk tog med en vänlig nick emot kaffekoppen af Ellen.

"Snälla barn? Ja, men, fröken Berg, finns det elaka barn?"

"Jag vet verkligen inte —" Fröken Louise såg absolut mot sin vilja en liten grön plantering med en berså, men det varade bara en sekund. "Men nog kan väl barn också vara litet stygga ibland?"

Fru Björk såg från den ena till den andra.

"Tänk, att det kan jag inte tycka," sade hon långsamt och med ett tonfall af bergfast öfvertygelse. "Men det är kanske för att jag bara dömmar efter min egen erfarenhet. Inte för att jag vill skryta med mina barn, men nog tycker jag, att de äro bra snälla."

"Ja, men det är också alldeles ovanliga barn", sade fru Ellen. Fröken Louise tyckte, att tonfallet var nästan ekvåkt.

Fru Björk rörde långsamt i sitt kaffe. Hennes blåa ögon sågo egendomligt drömande ut.

"Ja, folk säger det, men själf tycker jag inte, att de äro annorlunda än andra barn. Jag undrar, om inte barn ofta äro missför-

stådda. Eller kanske somliga föräldrar inte ta dem på rätta sättet. Inte tycker jag det är svårt att få mina barn att lyda."

"Jaså?" Fröken Louise såg verkligen intresserad ut.

"Nej, det är mitt minsta bekymmer. Det är ju bara att tala till dem. Men det måste naturligtvis ske på rätta sättet. Det går naturligtvis inte an att komma med maktspråk. En mor måste förstå att slå an en ton, som ser eko i barnets själ."

Fröken Louise kunde inte hjälpa, att hon kände ett visst öfverseende med Ellen, fast Ellen satt och harklade sig. —

Fru Björk valde ut en bakelse med hallonsylt.

"Man kan få ett barn till precis hvad som helst, bara man kan den konsten. Har man bara funnit nyckeln till ett barns själ, då blir barnet som en bit vax i händerna på en bildhuggare —"

"Men nyckeln är kanske inte så lätt att hitta?" sade fru Ellen. Hon sade det med nedslagna ögon.

Fru Björk åt upp en bit bakelse.

"Nej," sade hon långsamt, "Lätt är det inte. Men moderskärleken ser långt. Den gör en mor på ett egendomligt sätt clairvoyante."

"Äro aldrig fru Björks barn olydiga?"

Fröken Louise frågade med påfallande intresse.

"Nej, det tror jag, jag kan säga. Och om de någon gång skulle göra en sak med litet mindre beredvilligt, så behöfver jag bara tala om för dem, att de göra mig ledsen. Det finns ingenting, de äro så rädda för, som att se sin mamma ledsen."

Fru Björk satt en liten stund och tuggade på sin bakelse.

"Jag tycker det är någonting änglalikt med barn," fortsatte hon, sedan hon tuggat slut. "Det är bra härligt, att det ändå finns en ålder i lifvet, då människorna äro goda och rena. Ett litet barn känner hvarken afund eller hat. Tänk, hvad barn alltid ä' godhjärtade."

"Tycker fru Björk det?" Det var fröken Louise, som frågade om igen.

Fru Björk såg på henne med en klar blick. Det slog fröken Louise, att det verkligen var ovanligt klar.

"Ja, det tycker jag. Ätminstone är det resultatet af mina erfarenheter i fråga om barn. Jag tycker, att alla mina fyra äro godhjärtade. Jag kan inte minnas, att de någonsin ha missunnat hvarann någonting. Ha de någonting så dela de med sig. Ibland riktigt fruga de på hvarann saker." —

Fröken Louise satt en liten stund och såg på fru Björk.

"Ha aldrig fru Björks småttningar kivat med hvarandra?"

Fru Björk log.

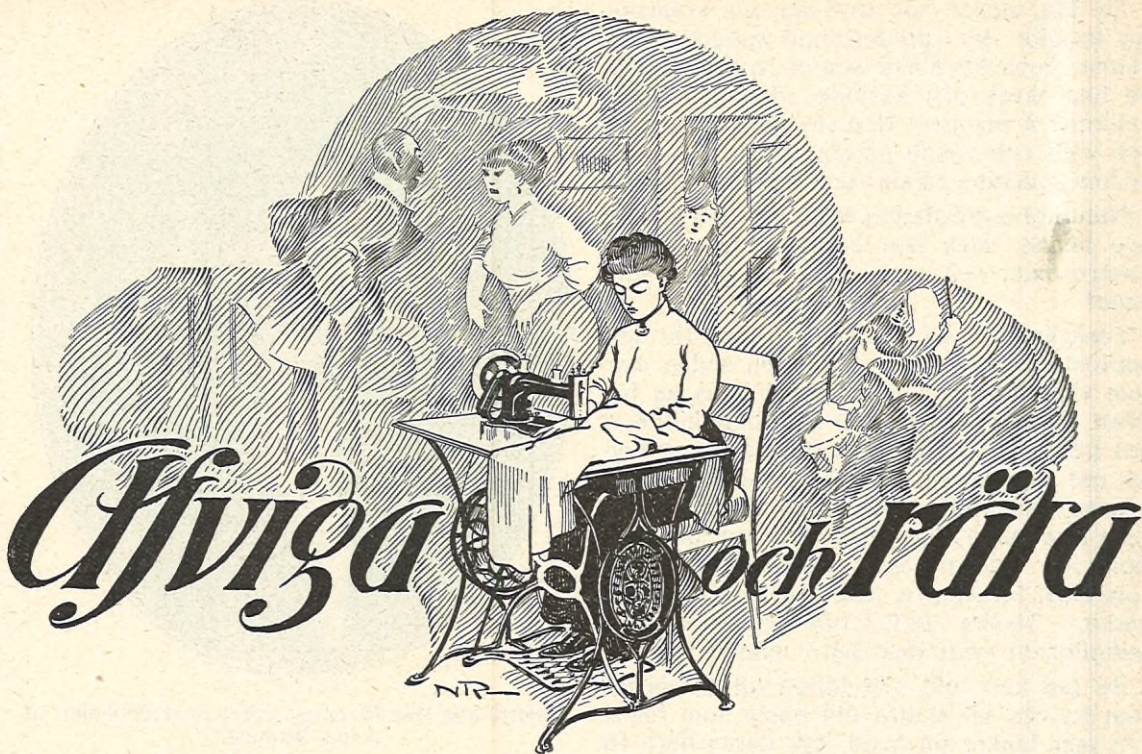
"Nej, aldrig. Det vill säga, inte annat än på lek. För barn tycka ju om att leka allt möjligt, till och med att leka krig. Men att de skulle ha kivat på allvar, det har jag aldrig märkt."

"Fru Björks barn måste bestämdt vara litet ovanliga ändå," sade Louise.

"Det kanske är, för att de ha en sådan ovanlig mamma," sade fru Ellen.

Fru Björk satte ifrån sig bakelseassietten.

"Ack, kära ni," sade hon anspråkslöst, "Jag är visst ingen ovanlig mamma. Jag är tvärtom en alldeles förfärligt vanlig."

Sy-Linas intryck af svenskt nutidslif i familjekretsar och annorstädes.

III.

N EJ, HVAD DET KAN VARA MO-
ligt ibland. Det är så, att man tycker att hela lifvet är som en symaskin, som satt sig på tvären. Ni vet nog, hur det kan vara emellanåt. Antingen vill det bara bli hoppstygn, och när man äntligen lyckats klara ut det, så smäller trån af utan minsta anledning. Och så ett-tu-tre, pang, så ryker nålen. Någon annan nål i samma nummer finns inte hemma, Amanda har tandvärk, och frun är ute, och där sitter man och får sy veck på sidenblusen med n:r 16, hvilket ju är rent syndigt.

Och så ungefär tycker jag att hela nyåret varit.

När jag äntligen fick en rad från skeppar Blomqvist, som nu ligger och plaskar någonstans i den där skandalösa isrännan mellan Stockholm och Gäfle och väl hvarken kommer fram eller tillbaks, så var det ett enda elände. I brevet, menar jag. Fingals bref var skickadt från Hålsingborg och när det anlände så var det bara fullt af trakasserier och storm, och det anlände på samma gång som ett han skickade från Preston fjorton dagar tidigare. Ett sådant där otäckt, oppsprättadt ett, där han inte förs säga annat än goddag, hur mår du, jag mår bra —

Hela däckslasten hade gått öfver bord och inte en lucka, inte en dörr fanns kvar. Och när han kom till Swinemünde ville myndigheterna ha hans porträtt — fänk, alldeles som om min hederliga Fingal vore en förbrytare, men när han gaf dem ett, som han tog i Malmö i fjol, så gillades inte det, utan fick han gå och fotografera sig där och fick ett kort, där han ser ut som ett mellanting mellan en bof och en apa, säger han. När han så kom till Kirkwall, så ville engelsmännen också ha hans konterfej, men naturligtvis gillade de hvarken det svenska eller det tyska, och på det han tog där, ser han ut som en — ja, hvad var det nu — en urangutang, var det visst. Men undra på det, när han inte varit ur kläderna eller sovit en enda smul på tretton dygn.

Jag kan just se hur jag, eller hvem som helst, skulle se ut då.

Förresten säger Fingal, att för hvarje resa han gör, så märker han hur hatet bara växer,

och han säger, att fortsätter detta länge till, så bli människorna så elaka, både de krigförande och de som kalla sig neutrala, så det vore bäst att världen förgicks på en gång. Vi äro inte bättre värda.

Men det kan ni väl förstå, att när man väntat och längtat och ängslats, så att det värkt inne i en värre än reumatisen, då blir en inte gladare, när man får sådana bref. Och det sa jag Fingal också i mitt svar, om han nu någonsin får det, där han ligger i isrännan.

Ja det var hvad jag hade att tänka på, sedan konsulinnan rest. Hon var ju så topsy turvy, som Fingal brukar säga, efter det där telefonsamtalet om fröken Gudruns förlofning, att hon inte kunde ordna med någonting innan hon for.

Jungfrurna hade för sig, att jag skulle hinna sy tre klänningar och åtminstone fyra blusar på de tre dagar konsulinnan var borta.

In kom de alla tre på en gång med journaler — naturligtvis var inte konsulinnans och mina tillräckligt goda åt dem — utan de hade gått och skaffat Modes de Paris, som kostade tre kronor — tyger, spetsar och band, så gud sig förbarma. Och allesamman pratade de i mun på hvarann och skrek om sitt.

Men då var det jag, som sa ifrån. Att antingen blef det ingenting sydt alls, utan gick jag till doktorinnan Berg, som behöfde mig så väl, eller också skulle de ge sig ut i köket allesamman på eviga fläcken. Där kunde de dra lott om, hvem som först skulle få sydt.

Det blef förstas den där näbbiga stockholmshusan. Och det säger jag, att jag har sytt åt både grefvinor och teaterfolk och åt rika, präktiga riksdagsmoror, men aldrig har någon varit så le att sy åt som hon. Ni skulle bara hört om svängen på kjolen, det är så att jag får nattmaran af det än. Och veck var det här och stramadade gjorde det där. Jag kan försäkra, att det inte var en händelse, att jag kom att slicka så många knappnålar i henne, som jag gjorde.

Och så hon var utstyrd inunder sedan. En röd underkjol med veck och pißsées i det oändliga, en korsettskyddare med så mycket broderier och blå sidenband, att det knappast fanns plats till någe tyg och under hela härligheten en grofstickad skär ylletröja och trasiga nedhasade strumpor.

En dag, medan hon stod där och kråmade sig framför den grönbuckliga spegeln, kom Manne, konsulns äldste son in. Ni tror kanske att hon skrek och kastade någonting öfver axlarna? Å nej men. Hon stod helt lugnt kvar och vred och vände på sig. Då hon såg att pojken rodnade, så gaf hon honom en blick!

Naturligtvis körde jag ut honom och läxade upp henne. Men hon bara ryckte på sina vackra axlar och sa: — äsch, en så'n barnunge!

Tänk ändå, hvad en kan vara glad för den uppfostran en fått. För ser ni en sådan mor som vår, det tror jag knappast finns nu för tiden. Sträng var hon, och till arbete höll hon oss från morgon till kväll, men rädd var hon om oss som om sitt öga. Självt var hon alltid hemma, och trefligt och gladt var det inom våra fyra enkla väggar, det kan jag försäkra. Hon tog minsann inte hvilken slampedamp som hälst till jungfru, just med tanke på pojkarna. Hvilka blifvit bra människor, fast fattigdomen varit dem hård många gånger.

Se jag kan rakt inte förstå att föräldrar, som ha råd att skaffa det bästa som finns, inte mer tänker på hvad folk deras barn få att vara tillsammans med. Så mycket som konsulns är borta, så blir det ju att ungdomarna hänger i köket och jungfrukammaren, när dom inte drar på gatorna eller går på bion med kamrater.

Men bara småtråkigheter har det inte varit. Jag har varit rakt utan pengar, så att jag inte vetat mig någon lefvande råd, för att jag måst hjälpa äldsta bror, men sådant är en ju van vid. Men dessutom har jag varit med om en verklig tragedi, värre än på biografen. Ja, allt gick så fort och tyst, att jag rakt tyckte, att jag spelade biograf.

Ser ni det dröjde inte länge innan det började glunkas i stan att någon var förlofvad med någon, och att det var mycket intressant. Efter de vildaste gissningar — ja det gick så långt, att det påstods att kapten Stjärncrona skulle förlofva sig med en af de illa kända Bredgårdsflickorna — hade man ända till Knutsbalen kommit så långt, att det skulle vara fröken Gudrun, som fastnat för någon i Stockholm — men för hvem — se det visste nu ingen.

Och därför kan man ju tänka sig med hvilket intresse familjen Fristedt iaktogs på Knutsbalen. Jag kunde själf se det, ja kanske bältre än någon annan, där jag som vanligt satt uppe i logen midt emot musikestraden tillsammans med Mathilda Ruuf som har modeaffär i hörnet af Kungstorget.

Vi brukar alltid sitta där uppe för att se på de nya moderna och våra egna alster — och himmel hvad vi kan ha roligt ibland. Många gånger mycket muntrare än alla högdjurena där nere i salen, det kan jag försäkra.

Nog är fröken Gudrun vacker, vacker som i en roman, men aldrig har jag sett henne som den kvällen. Det där lilla fina hufvudet på den stolta smala halsen, som gör att hon ser ut som en kunglig person, höll hon hela tiden en smula böjdt, som om hon var för lycklig. Och färgen kom och gick som man tänker sig en äppelblomma, om den kunde rodna, och ögonen glänste långa och smala som på en ödla. Ja, det där låter inte alls vackert, men det var det. Och ingen hade så vacker klänning som hon heller, turkosblå satincharmös och en sådan schwung det var på den alldeles släta kjolen sedan.

Under en paus kom den lille bleke källarmästaren, som ser ut som en ogräddad hvetebulle, upp till oss och bjöd på glace, och då talade han om, att han hört, att det lär vara en grefve, som fröken Gudrun är förlofvad med.

Tänk, tänk om det rent af vore en prins

Friherrinnan Ulla Wrangel. Efter pastellmålning af Anna Wrangel.

Ett konstnärspär.

DE TVÅ CHARMANTA DAMPORTRÄTTEN A denna spalt äro hämtade från en utställning, hvarmed konstnärsparet Jurgen och Anna Wrangel fylla ett par salar å Konstakademien. Båda porträtten äro af friherrinnans hand, hennes man ägnar sig uteslutande åt landskapsmålning. Han utställer studier från Frankrike, Belgien, Holland och nu sist från Skåne, som förmodligen världskriget på uteslutningens väg drifvit honom att upptäcka — till stor fördel tycks det för hans konstnärliga produktion.

Friherrinnan Wrangel har under samma tid målat en serie porträtt af den skånska högarkratens damer. Bredvid det konstnärliga ha dessa porträtt ett personintresse. Man tänker sig dem representerande början af 1900-talet i de skånska herresätenas gallerier. Annars äro friherrinnans öfriga taflor, de af hennes barn till exempel och studierna från Paris af större konstnärligt värde, gjorda med en helt annan fart och begeistring.

På vernissagen voro de båda utställarna omgifna af en talrik skara konstintresserade, däribland släkt och vänner till friherrinnans högarkratiska modeller, hvilka oförtydligt gifvo tillkännan sitt gillande, konstaterade porträttens likhet och den skicklighet hvarmed det karaktäristiska blifvit träffat och framhäfdt.

Grefvinnan Thomasine Stjernswärd. Efter pastellmålning af Anna Wrangel.

Bernadotte af Wisborg, fast han är väl nästan ung förstås, den ogifta.

Förresten slår han för Mathilda Ruuf, källarmästaren, menar jag, och det är icke alls ett undra på, för hon är en verkligt fin flicka, som reser utomlands och ligger på sanatorier, då det inte är säsong. Och därför vet hon också på pricken, hur allting skall vara, och kunderna har ett sådant förtroende för henne.

Men medan vi satt däruppe och hade det oskyldigt och trefligt och roligt på alla vis, så hände någonting alldeles förfärligt, som kom mig att få hönsskinn öfver hela kroppen. Men när det gäller, så är Sy-Lina inte så dum, som ni strax skall få höra.

Just som dansen började igen och majorskan Åkerblom, som är miljonär i sig själf och alltid är i farten, kom in, så gled hennes äkta pärlhalsband af henne, utan att hon eller någon annan märkte det — utom en. Jag vill inte säga hvem.

Med en mörk och dyster min stod han hela kvällen och hängde i en dörr — det sägs att han friat till fröken Gudrun för att få sina affärer reparerade. Han såg halsbandet falla, och hvar det föll. Som en blixtnedslåg gled han fram, låtsades tappa sin näsduk. När han tog upp den — var halsbandet borta. Och så försvann han. Ingen hade märkt någonting, och jag var så med mig, att jag inte visste till mig.

— Hur är det med lilla fröken Börjesson, hon ser minst sagt ut som om hon sett vålnaden i Hamlet, skämtade källarmästaren. Säg, kanske att det skall vara ett litet glas Grådask.

Men just som han sade det, blef det en sådan uppståndelse nere i salen, att musiken tystnade och dansen stannade af.

Majorskan Åkerbloms kavaljer hade märkt, att halsbandet var borta och gjorde allarm. Hela stan vet ju att det kostar 25,000 kronor och är köpt i Köpenhamn.

Ni skulle sett hur manligt och ädelt major Åkerblom uppträdde, det är nästan den stilligaste människa jag vet. Han blef inte alls bråkig eller alternerad, utan ville att musiken och dansen skulle fortsätta, för naturligtvis fick de fatt i halsbandet igen.

Fast med källarmästarna, som ramlade ner som en liten klump för trapporna, hade han en lång privat konferens bakom pelarna vid utgången.

Någon fört med dansen blef det inte. Alla människor bara letade, och han, hvars namn jag inte vill tala om, var midt bland alla de andra och letade.

Då fick jag en idé. Sprang ner i hallen och frågade rockvaktmästaren, som blek och förskrämd hängde med alla de andra vaktmästarna i dörren, om han ville ge mig herr X:s rock, som jag lofvat att laga, för fodret var visst sönder. Det var inte första gången Sy-Lina fått ett sådant uppdrag på Stadthuset.

Med rocken på armen och hjärtat i halsgropen, kilade jag in till kallsänkkan, som var mera död än lefvande, för hon var alldeles viss om, att nu skulle det bli kroppsvisitation på hvar eviga en, och hon hade inte hunnit bada på fjorton dar — och bad att få låna nål och tråd.

Nå, jag behöfde inte en minut för att finna hvad jag sökte. Alldeles nere i hörnet mellan tyget och fodret — tänk att jag kunde gissa så rätt!

Utän att någon märkte det, hängde jag upp rocken på sin plats igen, gick in i damrummet, som var tomt, lade halsbandet midt på toalettbordet och frågade sedan, så där i förbifarten, källarmästaren, om de hade letat i damrummet.

Så gick jag upp i logen — och alltsammans var som en slags dimmig dröm, tyckte jag, då Mathilda Ruuf undrade hvar jag hade va-

Frida Hjertberg 50 år.

BLAND DEN SKARA UNGA flickor, som en augustidag 1889 samlades till inträdesexamen i Högre lärarinneseminariets vördnadsbjudande och minnesrika peristyl, märktes bland mängden af mer eller mindre nervösa och af tänk-om-jag-får-fråga-på-det präglade ansikten en glad, leende fysiologi med ett par spjufveraktiga, närsynta ögon bakom pincenezen. En rätt oförfalskad göteborgsdialekt vittnade om hvar vederbörande var hemma, men snart var det inte blott göteborgsflickorna, som slöto ring kring Frida Hjertberg för att få sig ett förlösande skratt under dessa spänningens dagar, utan ungdomar från vidt skilda delar af Sverige, som till en början stått mycket främmande för hvarandra. Och säkert är, att om de femtio inträdessökande själfva fått votera om platserna, Frida Hjertberg skulle varit säker om sin.

Nå, den unga göteborgskan, som redan varit ute flera år som lärarinna, ägde lyckligtvis äfven de solida kunskaper, som krädes för att hon skulle kunna bli en af de lyckliga tjugufem, och 1889 års första afdelning på Högre lärarinneseminarium fick den glädjen att äga henne i sin krets.

Och hvad skulle väl afdelningen ha varit utan henne, utan hennes sprudlande goda humör, varma hjärta och versifikatoriska talang! Ingen utom den, som stått midt uppe i en kamratrekts, fattar hvilken betydelsefull uppgift humorn där har — humorn, som alla kan få förnufliga proportioner på tentamens- och proflektionsmotgångar, humorn, som lyser upp de 1,000-sidors-öknarna, som ju måste finnas äfven i den mest mänskligt anlagda seminariekurs, humorn, som gör den enklaste och blygsammaste lilla fest i kamratrekten till en sådan högtid af rolighet, att man drar en djup, djup suck af sak-

rit — men det behöfde jag inte svara på, för i detsamma kom källarmästaren in med halsbandet och hela församlingen blef som ett enda utropstecken — utom han, bofven, som blef så blek, så han blef grön, och fröken Gudrun, som stod och såg på honom, som blef lika blek som han.

Under rubrik *En oförklarlig tilldragelse* stod det sedan i tidningarna. Och människorna ha undrat och gissat så, så att de rakt glömt fröken Gudruns förlofning, kriget och allting.

Hvarför jag gjorde detta?

Jo därför att han, bofven, en gång i tiden brukade gästa vårt enkla hem och var brödernas och Fingals kamrat — och vän. Fast han sedan blef nog så hög af sig, jurist och affärsman. Och fula affärer lär han ha gjort på kriget och förlorat har han också, sägs det.

Men jag ville inte ändå, att den som en gång varit Fingals vän, skulle bli en brottsling.

Fast nu efferåt kan jag inte begripa att jag tordes.

Om kvällarna sedan jag lagt mig i mitt lilla bo, blir jag så beklämd omkring hjärtat. Tänk att en människa — en fin människa — kan hysa en sådan tanke. Kan vilja stjäl! Det är så förfärligt, och jag ber till Gud, jag vet inte riktigt om hvad, men det lugnar i alla fall.

Hvad jag inte heller kan förstå, det är hvarför fröken Gudrun blef så blek.

Frida Hjertberg.

nad, när man tänker tillbaka på den tiden, humorn, som på ett helt annat och mycket effektivare sätt än både predikningar och ironiska anspelningar kastar ljus öfver brister och kantigheter...

Det kan kanske synas ylligt och respektlöst, att när man skall yttra några ord om föreståndarinnan för Rudebeckska skolan i Göteborg, ett af vårt lands största läroverk, den högt aktade medlemmen af en mängd allvarliga och ansedda styrelser, f. d. stadsfullmäktigledamoten i Göteborg m. m. taga till utgångspunkt just denna sida af hennes personlighet. Med all rätt kan ju framhållas, att andra sidor hos Frida Hjertberg, exempelvis hennes arbetsduglighet och sega energi, hennes lärarinnekapacitet och organisatoriska talang, som bl. a. visar sig i hennes förmåga att sköta folk — pappor och mammor och barn, lärare och lärarinnor — först och främst vore värda beaktande! Sannerligen om det är småsaker att, såsom varit fallet under de senaste tre åren t. ex., då Rudebeckska skolans rektor, adjunkten Holkers på grund af offentligt uppdrag måst vistas i Stockholm, tidvis ensam få bära de dagliga omsorgerna för en institution på omkring 700 elever och ett 70-tal lärare. Men i huru hög grad har ej början och ansvaret lättats just genom den humor och den sinnets friskhet och spänstighet, som äro ett par af de mest utmärkande dragen hos Frida Hjertberg.

Att hon på grund af nämnda egenskaper äfven kommit att intaga en plats för sig i Göteborgs skolvärld och blifvit en outhärlig talare vid samkväm och fester är ju själfklart, liksom att hennes 50-årsdag, den 5 febr. 1916 skulle bli en kär anledning för gamla och nya vänner, för kamrater och elever att bringa henne sin hyllning.

Främst vill man kanske tacka Frida Hjertberg för det bevis hon utgör för att arbete i uppfostrans tjänst, äfven om det är af alldeles särskilda kräfvande natur, kan bevara en människa ung, långt utöfver ungdomens dagar, när det uppbäres af sund optimism, begåfning för och kärlek till kallet.

MARIE LOUISE GAGNER.

Obligatoriska hemvårdskurser?

Inbjudan till diskussion om Moderata Kvinnoförbundets förslag.

MODERATA KVINNOFÖRBUNDET har i dagarna till Kungl. Maj:t inlämnat en skrivelse, däri underdånigt hemställles "att Eders Kungl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande huruvida enkla hemvårdskurser, omfattande undervisning i matlagning, födoämneslära, utgiftsberäkning, tvätt, sömnad, allmän hygien och teoretisk barnavård kunna i för ändamålet nödig utsträckning genomlag göras obligatoriska för den kvinnliga ungdomen".

I motiveringen heter det, att "kunskap i ett hems vård för den kvinnliga ungdomen är af fullt lika stor betydelse som de bokliga kunskaper skolan meddelar, och att af detta skäl undervisningen i huslig ekonomi behöfver blifva icke blott tillgänglig utan obligatorisk och afgiftsfri för rikets alla unga flickor".

Moderata kvinnoförbundet med lokalafdelningar anser, att denna obligatoriska undervisning bör byggas på den grund, som de fasta och flyttande skolköken och den obligatoriska undervisningen i kvinnlig slöjd erbjuda. "Till dessa kurser kunde fogas ett lämpligt antal undervisningstimmar i födoämneslära, utgiftsberäkning, tvätt, allmän hygien och teoretisk barnavård."

De olika undervisningsämnena med undantag af den förberedande kvinnliga slöjden skulle enligt förslagsställarna förenas till en sammanhängande kurs på minst tre månader. Trettiosex dagar skulle ägnas åt undervisning i matlagning och därmed sammanhängande ämnen, och lika många åt undervisning i klädsömnad och hygien, teoretisk barnavård, tvätt o. s. v. Dessa kurser skulle förläggas i åldern mellan 13 och 18 år omedelbart efter skolgångens avslutande.

Godkännande betyg om hemvårdskursens genomgående skulle erfordras för anställning i statens tjänst och för vinnande af inträde vid af stat och kommun understödda kvinnliga yrkesskolor. Hemvårdskurserna skulle förestås af särskildt utbildade lärarinnor. Som lokaler på landsbygden föreslås exempelvis ålderdomshemmen, där kök och tvättstuga m. m. skulle kunna ställas till förfogande.

Förslagsställarna hemställa som ett önskemål att "gifva erfarna husmödrar jämte andra sakkunniga" finge säte och stämman såväl i de kommittéer, som eventuellt komma att behandla denna fråga, som äfven i de styrelser och examensnämnder, som skulle tillsättas, om förslaget blefve verklighet.

Delta är som synes ett mycket genomgripande förslag, berörande hela den svenska kvinnliga ungdomen och de svenska hemmen. Bakom detsamma står dock en jämförelsevis liten grupp af kvinnor. Det torde därför vara af allra största intresse att höra hvad andra "gifva erfarna husmödrar" och kvinnor af olika lefnadsyrken ha att säga om detta förslag och hvilka deras åsikter äro i frågan om den kvinnliga ungdomens husliga utbildning.

Vi inbjuda härmed våra läsare till ett meningsutbyte i denna fråga. Då vårt spaltutrymme är begränsadt, kunna endast korta och strängt sakliga uppsatser offentliggöras.

RED. AF IDUN.

UNDER INDIEN

Intryck från en resa i Tagore

III. Ett hinduiskt bröllop

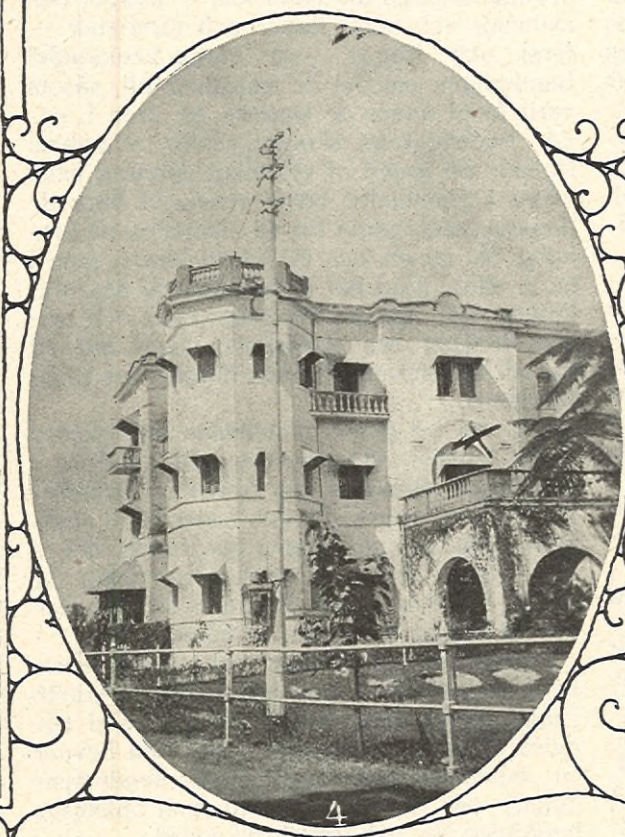
anlände efter en intressant färd till Tagores Calcutta-palats. Detta är en praktfull och mycket gammal byggnad, ty den har tillhört familjen under flera sekler. Här bo Tagores bröder samt Tagore själf med familjer, då de vistas i Calcutta. Af palatsets yttre kan man ej sluta sig till dess ofantliga dimensioner, det är först när man står på borggården som dess massa fullt gör sig gällande. Höga marmorpelare uppbära de kolossala fyra fasaderna.

Jag fördes genast upp till damernas afdel-

Å JAG SADE FARVÄL ÅT TAGORE i Bolpur, anade jag ej, att jag skulle återse honom själf och hans familj efter blott en vecka i Calcutta. Så blef det dock. En vänlig inbjudan att bevista Tagores brorsdotters bröllop, med en hinduisk prins mottog jag ett par dagar efter min afresa från Shantiniketan — och å själfva bröllopsdagen kom Tagores son och afhämtade mig i deras automobil. Kl. 6 på e. m. afreste vi från min bostad i Calcutta och foro genom denna stads ur-indiska gator, uppfyllda af all den omväxlande och måleriska trafik af människor och djur, som de bjuda på, och

1. Badande hinduer i Heliga Ganges i Calcutta. 2. Indiska damer; den sittande en af gästerna vid Tagores bröllop. 3. Indisk kvinna försänkt i tankar öfver ålderdomen och seende framtiden i den gamla gummans bild. Efter en tafla af Aindranath Tagore. 4. Förf:nans bostad i Calcutta.

ENS-HIMMEL

res land. Af Fia Öhman.

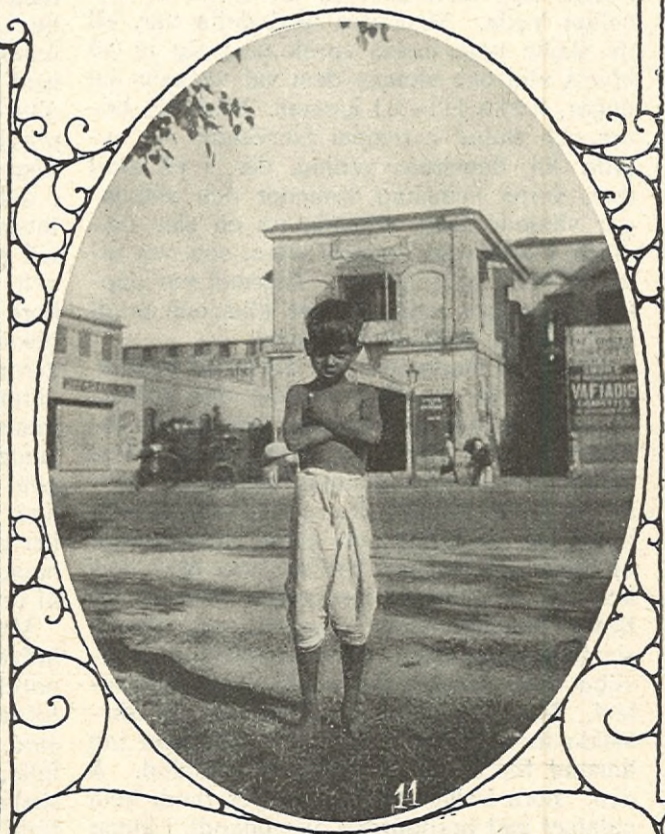
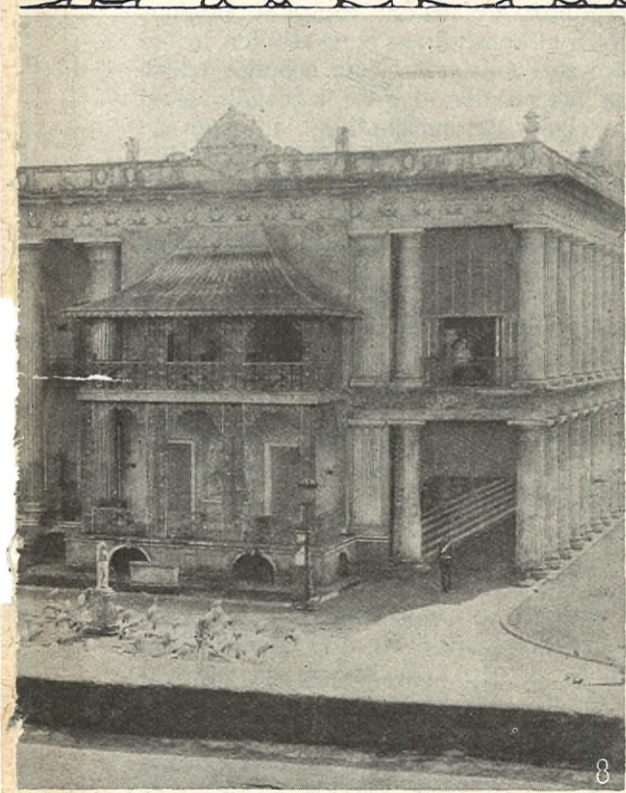
llop i Tagores familj.

ning, ty, som i alla indiska hus, bebo de kvinnliga medlemmarne en särskild del af byggnaden. En österländsk prakt mötte mig där. De indiska damerna buro siden i alla färger och nyanser, inväfdt med guld och silfver i bårder och mönster; äfven pärlor och ädla stenar voro insydda i dräkterna. Bruden själf bar en röd sidendräkt, inväfd med guldbroderier och draperad som de hinduiska kvinnorna bruka. Hufvudet läcktes af en slöja af guldspetsar och ofvan denna strålade en krona af guld och silfver,

smyckad med ädla stenar, Dessutom bar hon en mångfald af halsband, kedjor, armband och örringar af guld och pärlor. Äfven fotvristerne buro ringar besatta med ädelstenar. SjälF var hon en förtjusande vacker brud, omkring 16 år, en österländsk nyss utslagen ros, som i bäfvan och hänförelse väntade på sin prins, sin härskare och make, som skulle förvandla hennes lifs dröm till en lycklig verklighet. Den indiska kvinnan gifte sig vid 11 års ålder, blott Brahma Samaj, den religion, som familjen Tagore bekänner, förbjuder kvinnans giftermål, innan hon fyllt 16 år.

Vi gingo in i ett tornrum, å hvars golf en stor lotusblomma var målad. På dennas kalk

5. o. 7. Indiska prinsar vid Tagores bröllop. 6. Brudgummen vid Tagores bröllop. 8. Tagores marmorpalats i Calcutta 9. Botaniska trädgården i Calcutta. 10. Indiska gummor. 11. Indisk gosse i Calcutta. 12. Indisk dam vid toaletten. Efter en tafla af Aindranath Tagore. --- ---

Gata i Calcutta, längs hvilken vi foro till bröllopet. — Indiska bärare, som bära

stod den 18-årige indiske prinsen, klädd i toga af guldbrokad med hög guldkask på hufvudet och väntade med stolt hållning sin brud. Lotusblomman, hvarpå han stod, är en symbol af kärleken och lifvet, och nu skulle de ungas tillkommande lif liksom spira upp ur lotusblommans kalk. Unga tjänor stodo omkring brudgummen, sjungande för honom och kastande blommor för hans fötter.

Om en stund hördes trumpetens smattrande, och bruden nalkades, åtföljd af alla sina tjänor och kvinnliga anförvanter, hvilka alla sjöngo, eller rättare sagdt utsötte glädjeskri, som uttryck för sina sympatier och önsknings om lycka.

Brudens fötter färgades nu med ashokronbladens röda saft, och hon infördes i tornrummet, medan två personer höllo en hvit duk spänd, så att den dolde henne för hennes tillkommande gemåls blickar. Ändtligen efter ett gifvet tecken föll duken, och den i spänd väntan längtande brudgummen fick skåda sin unga maka. — De stodo nu tillsammans å den stora målade lotusblommans kalk, och sång och böner uppstego från alla de närvarande till den Allsmäktige för de ungas lycka.

Före detta ögonblick hade de båda kontrahenterna ej skådat hvarandra, men de hade utvalts åt hvarandra af bägges föräldrar och familjer, som seden är i Indien.

Nu återstod templets ceremoni. Till den fick ingen annan i disk kvinna än bruden tillträde, blott för mig som europeiska beviljades detta.

Tagores son förde mig ned till palatsets borggård, hvarifrån man gick in till det därifrån öppna templet. Detta var helt och hållet af hvit marmor, prydt med en mångfald af ljus och mattor, På en upphöjd marmorplatta satt prästen, väntande de unga, som tillsammans trädde in i templet åtföljda af brudens far. Templet var fyllt af flere hundra hinduiska män; de voro alla af de mest framstående familjerna i Indien. Min plats erhöj jag bredvid Tagore, som förklarade ceremonier och tal för mig, hvilka alla voro på sanskrit. Brudens far tog sin dotters hand, lade den i brudgummens, sägande att han, som ett offer till Gud, gaf brudgummen sin dotter till hustru. Brudgummen å sin sida mottog bruden som en gåfva af Gud.

Sedan framträdde en annan präst, medförande ringar, som de båda växlade knäböjan-

ett pianino på hufvudet. — Indisk kvinna som musicerade vid bröllopfesten.

de, medan prästen bad till Gud för dem. Därefter gingo de tillsammans sju steg. De sju stegen beteckna veckans sju dagar. För hvarje steg läste prästen ett språk ur den heliga Veda. Meningen med detta var, att de skulle taga dessa språk med sig ut på lifvets väg och minnas dem vid veckans sju dagar, hela lifvet igenom. Efter tal, böner och slutad ceremoni återvänder de nygifta till damernas våning, där, i ett stort rum, deras kvinnliga väninnor och släktingar väntade dem, sittande på en stor madrass, klädd med lysande siden, som var utbredd öfver hela golfvet. Rummet var upplyst af lampor med färgade glas och prydt med härliga doftande blommor.

Öfverst å madrassen, på särskilda kuddar, satte sig de nygifta, medan alla sjöngo, ackompanjerade af shuhabar (ett indiskt instrument), och slafvinnor viftade med väldiga fläktar, för att gifva svalka. Frukter och indiska sötsaker kringbjödos, och öfver allsammans låg en glädje, en glans, en atmosfär af lycka och skönhet, hvilken man blott tänker sig kan existera i sagornas paradis. De flesta damerna talade engelska och yfrade sin förljusning öfver att se en gäst så långväga ifrån, hvilken bevistade deras familjefest. Brud och brudgum framburo sitt särskilda tack till mig. Efter en stund blef jag hämtad för att se männens aftonmåltid. Å den stora balkongen, som löper rundt hela palatset inåt borggården, var utlagdt, i långa rader, rundt formade bananblad liksom tallrikar, till ett antal af flera hundra. Framför dessa voro bågare af lera, påminnande om dem vi använde till blomkrukor. Mattor täckte

golfvet, och, sittande å dessa, intogo de manliga gästerna sin aftonmåltid, ris, hvilket serverades å bananbladen och åts med fingrarna. Hvarje person hade för sin del 2 lerkoppar, hvilka fylldes med vatten, en kopp för att dricka ur, en för att skölja af fingrarna. Efter måltiden kastas såväl bladen som kopporna bort, ty det anses ej renligt, att använda en servis, som man ätit på, mer än en gång. Frukter och sötsaker bjödos omkring af tjänare. Efter aftonmåltiden blef jag inbjuden att se den del af palatset, som bebos af Tagores bror, Aindranath Tagore. Denne kände målare och konstnär har vunnit lagrar och erkännande i Paris, där han haft flera utställningar — han är ledare för den konstakademi, som sedan flera år existerar i Calcutta. Själfs ledsagade han mig bland konstskatterna, hvilket för mig ökade nöjet af att bese samlingen. De stora väggarna i mottagningsrummet voro befäckta med kopior af de underbara frescomålningarna i Ajunta tempelgrottor, de mindre väggarna pryddes med flera af konstnärens egna arbeten, hvilka alla äro små mästerverk. En minutiös teknik präglar hans taflor, och de föreställa alltid någon scen ur det indiska lifvet, antingen ute i det fria eller inne i hemmen. Äfven här fanns en kolossal madrass å golfvet, spänd vid en fräram. Kuddar lågo här och där, och vid madrassens ytersida stodo små bord med böcker, rökverk m. m. — Men bekväma stolar och soffor funnos äfven, ty européer, hvilka besöka den berömda konstnären, bjudas alltid på dylik komfort. Där fanns dessutom indiska prydnader, intressanta bildstoder, konstväfnader af siden, guld och silfver och många andra egendomliga och sällsynta föremål. Dessutom böcker uppgående till flera tusende band, gamla manuskript, inristade å palmblad och rullar af pergament.

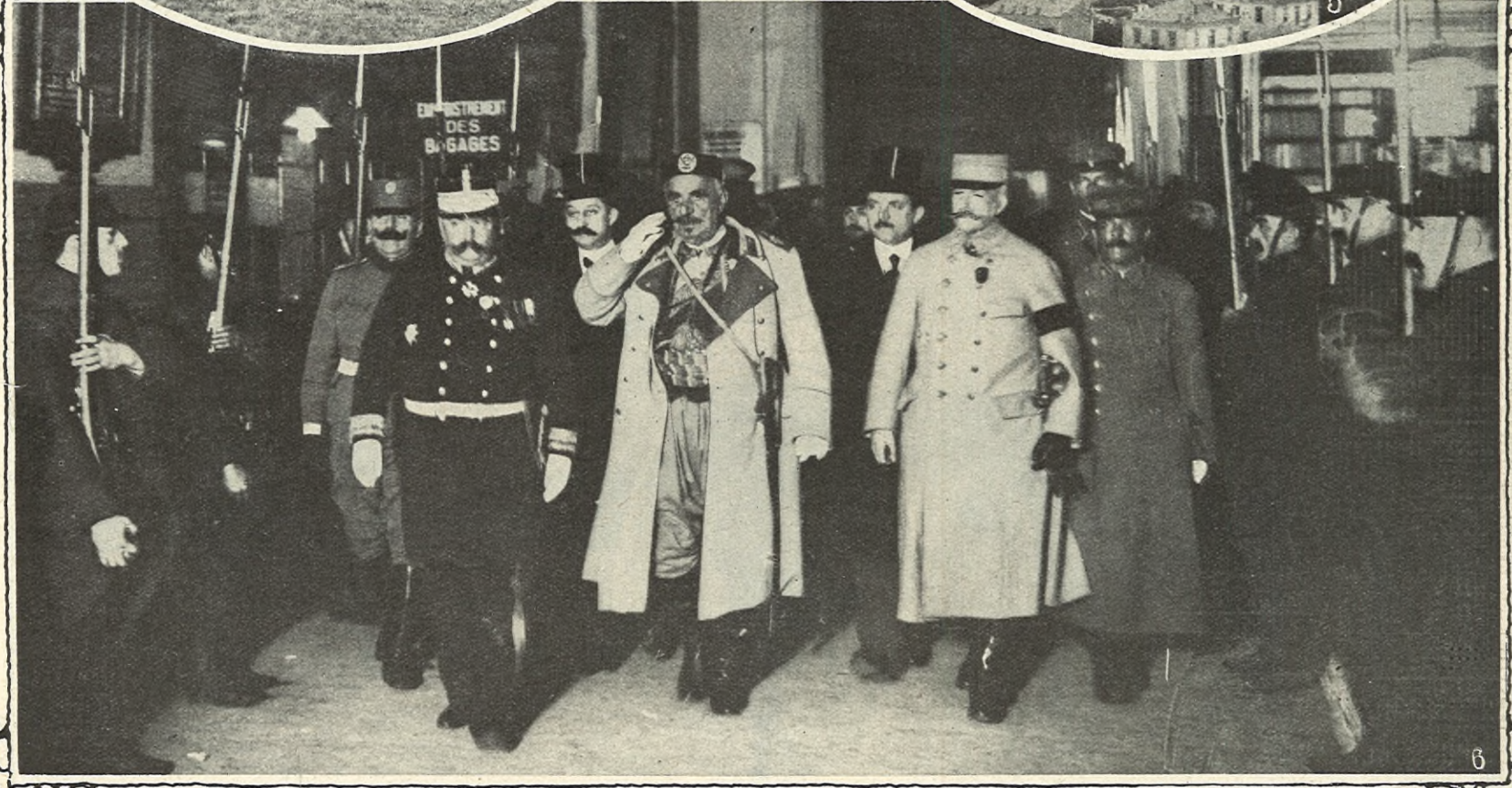
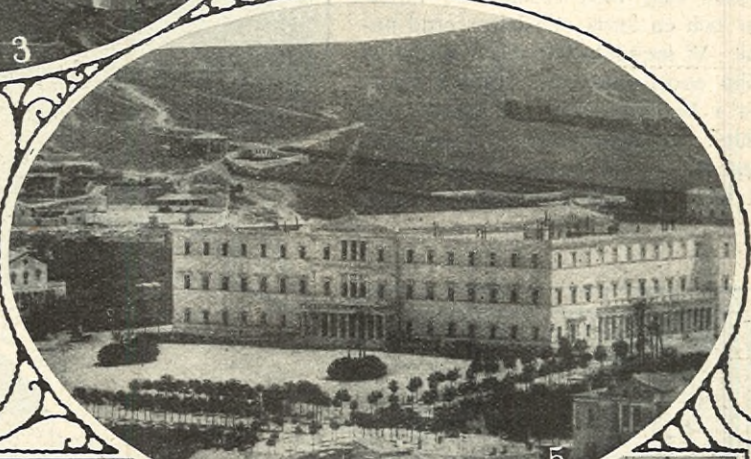
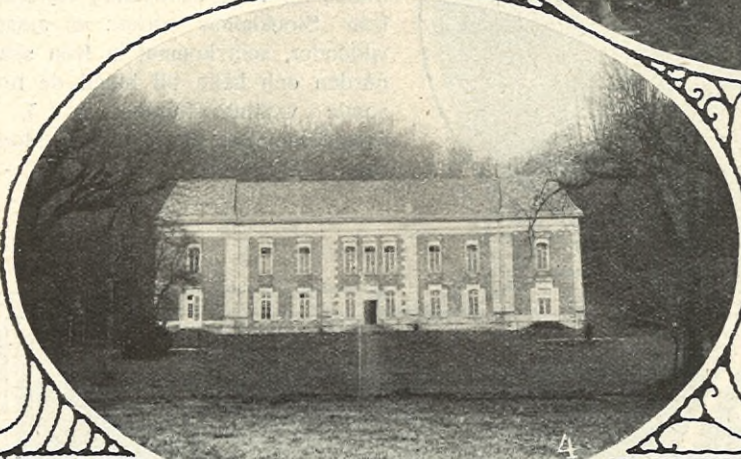
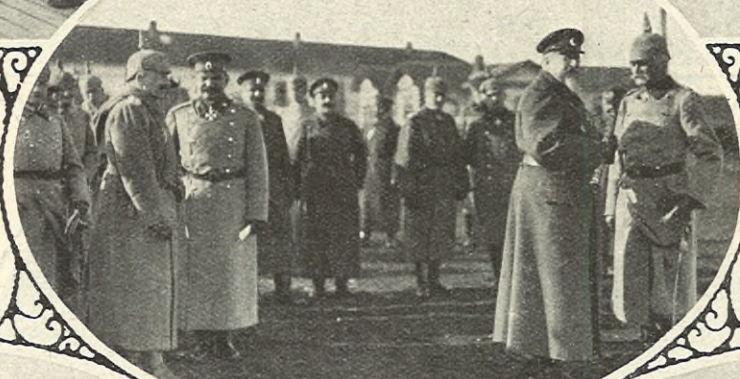
Men tiden led mot midnatt, och efter att hafva återsett och tagit afsked af bröllopsparet och deras anhöriga och vänner, återfördes jag af den unge Tagore till min bostad. Nu gick färden genom de hemlighetsfulla, mörka gatorna, där här och hvar mystiska skepnader, insvepta i sina togor, drogo förbi oss. — En stark kontrast till det, som vi lämnat, det strålande palatset, uppfyllt af festens larm och jubel.

BLAND EUROPEISKA SUVERÄNER

1. Den grekiska konungafamiljen, X konung Konstantin. På hans vänstra sida grekiske kronprinsen. 2. Kronprinsparet af Montenegro. 3. Till vänster kejsar Wilhelm samtalade med en bulgarisk general. Till höger konung Ferdinand af Bulgarien i samtal med generalfältmarskalk Mackensen. 4. Villa Vernay

utanför Lyon, där Montenegros konung nu bor. 5. Kungliga slottet i Athen. 6. Konung Nikita anländer till Lyon, åtföljd af generalen d'Amade, Lyons borgmästare M. Herriot samt prefekten i Rhone, M. Rault. 1, 5. Berliner Ill. Gesellschaft. 2, 4, 6. M. Rol. 3. A. Grohs. -- --

STOCKHOLMSKA SPORT- OCH VINTERBILDER

Förra söndagen sportades det flitigare än vanligt på huvudstadens olika sportplatser, och särskildt hade Svenska Träfsällskapet ute på Norra Brunnsviken att glädja sig åt en lyckad dag med resultatrika täflingar och en talrik och intresserad publik. Vi meddela här några bilder af olika sportsituationer. Bild 1. Starten i Balders lopp. 3. Nyanza vid målet. 4. Rapid, segrare i unghästlopp B. 5. Olof Jonsson i Ofvanåker, 14 år, som med hästen Kata körde

in två pris. 6. Pohjan Tähti. — Från skridskoäflingarne i Stadion meddela vi två bilder. 7. Fröken Murray, mästarinna i konståkning. 8. Syskonen Palm, mästare i paråkning. — Bilden n:r 2 är en ovanlig vinterbild från Stockholms ström: en mängd vildänder, som kommit in från skärgården och hålla till bland de brusande vattenhvirflarna. 1, 3, 4. Pressfotobyrå. 2, 5, 6, 7, 8. Modin foto.

SVALÖFS

**SNABBKOKANDE
KORN-
FLINGOR**

tillverkas under sträng läkarekontroll utestående af bästa svenska tvåradiga korn, duga lämna tinnas en vätsmakande, näringsrik, lättsmält och fullkomligt ren föda samt att få i svarje välsorterad specerifärd.

**Allmänna
Svenska Utsädes A.-B.,
SVALÖF**

Husmödrar
som äro praktiska använda
**Gahns
Skursåpa**
till sina diskbänkar, köks-
kärl, golf och allt omåladt.
Henrik Gahns A.-B., Uppsala.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND.
Inneh. af Elisabeth Östmans Hus-
moderskurs i Stockholm.
FORSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 13-19 FEBR. 1916.
SONDAG. Frukost: Smörgåsbord; lökdolmar med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te med giffjar. Middag: (Festmiddag): Consommé à la Idun med smördegstänger med ost, à la daube på fisk och hummer med majonnäs; kokta jordärtskockor med rördt smör; stekt, späckad rensadel med salader; mosspudding med biskvier.
MÅNDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk och fruktkompott; jordärtskocksgratin; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Makaronipudding med ost; rabarbersoppa med skorpor.
TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; köttstufning i snäcker, rester från söndag; kaffe eller te. Middag: Pensionatpuré med rostadt bröd; kokt torsk med senapsås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; fisk med ägg och ris (rester från tisdag); mjölk; kaffe eller te. Middag: Irländsk fårstufning; rismjölspudding.
TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; sillgratin; kaffe eller te. Middag: Ärtor med fläsk; ugnspannkaka med sylt.
FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppstekt pannkaka (rester från torsdag); ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Köttbullar med pressad potatis; sagosoppa med skorpor.
LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; biff à la Rydberg; kaffe eller te. Middag: Ärtpuré med jordärtskockor; mörkpudding med brinnande säs.

RECEPT:

À la daube på fisk och hummer (f. 12 pers.) 1 kg. sik eller gös, 3 msk. salt, 1 1/2 lit. vatten, 6 hvitpepparkorn, 1 lagerblad, 1 burk hummer (1 lit.).
Gelé: 1 1/2 lit. af fiskspadet, 15 blad gelatin, 3 ägghvitor, 1 msk.

kallt vatten, 4 msk. godt, hvitt vin. Till garnering: 1 hårdkokt ägg, 1 tryffel, persilja.

Beredning: Fisken fjällas, urtages, sköljes väl och torkas med en fiskhandduk. Den ingnides med hälften af saltet och får ligga 1/2 tim., torkas ånyo och påsättes i det kalla vattnet, tillsatt med resten af saltet samt kryddorna, och får sakta koka, tills den är färdig eller omkring 15 min. Den upptages genast, skinnet drages af och fisken delas i 2 filéer. Benet lägges i spadet som får koka ytterligare 20 min. Fisken skäres i vackra bitar och hummern likaså.

Af fiskspadet beredes gelé, som beredes på följande sätt: spadet hålles i en kastrull tillika med det sköljda gelatinet och de med vattnet lätt uppslagna ägghvitorna, blandade med de krossade äggskalena. Blandningen får under vispning ett godt uppkok, locket lägges på kastrullen, som lyftes från elden och får stå vid sidan af spisen omkr. 15 min. Fiskspadet silas då genom en i hett vatten urvriden silduk eller servett. Om det första som rinner igenom, ej är klart, hålles det åter i silduken. Detta upprepas, tills geléet är fullständigt klart och, när det är kallt, tillsättes vinet. Litet af det klara geléet hålles på botten af en vatensköljd, vacker à la daube-form och ställes på is att stelna. Botten garneras därefter med det hårdkokta ägget och tryffeln, skurna i vackra figurer, samt persilja. Garneringen bejutes med några droppar af geléet, som får stelna, så att garneringen ej rubbas, då fisken och hummern lägges i. De vackraste bitarna af fisken och hummern läggas på botten och sidorna med det öfriga fylles formen. Resten af geléet hålles öfver och anrättningen ställes på is att stelna. Då den skall serveras, doppas formen hastigt i en kastrull med hett vatten, aftorkas och stjälpes upp på ett rundt fat; à la-dauben garneras med hackad gelé samt persilja och serveras med majonnäs.

Stekt, späckad rensadel (f. 6 pers.). 2 kg. korthuggen sadel, 3 lit. skummjolk eller dricka, 1 1/2 hg. späck, 1/2 msk. salt (18 gr.). Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 3 dcl. buljong, 3 dcl. grädde eller god mjölk.
Beredning: Sadeln upptinas i mjölk eller dricka. Den torkas väl, alla hinnor putsas noga bort, hvarefter sadeln späckas tätt med fint skurna späckstrimlor, doppade i saltet. Smörret brynes i en stekgryta, sadeln lägges i med köttsidan ned och brynes vackert, hvarefter den vändes och spådes, först med den kokande buljongen, därefter med den kokande grädden eller mjölken, och får steka med lätt slutet lock, tills den är mör, eller omkr. 2 1/2 1/2 tim., hvarunder den öfveröses omkring hvar 10:de min. Sadeln lägges upp på varmt fat, köttet lossas nätt på båda sidor om ryggraden, lägges på ett skärbräde och skäres tvärs öfver i vackra skiavor, som åter sammanläggas på sadeln, så att den ser hel ut. Garneras med brynt potatis, salad eller persilja och serveras med vinbärgelé samt afredd säs.

Mosspudding (f. 6 pers.). 4 äggulor, 1 1/2 dcl. scherry, 120 gr. socker, skal och saft af 1 citron, 4 blad gelatin, 3 msk. varmt vatten, 3 dcl. tjock grädde.
Beredning: Äggulorna, vinet sockret, det finrifna citronskalet och citronsaften blandas i en kastrull och vispas, tills sockret smält. Krämen får därefter sjuda öfver elden under kraftig vispning, tills den är tjock och pösig, då den aflyftes och vispningen fortsättes, tills krämen är kall. Gelatinet sköljes i kallt vatten och upplöses i det varma vattnet. Grädden vispas till hårdt skum. Först tillsättes

Glöm ej att
Lukulin
är dagens
**TANDCRÈME
& MUNVATTEN**
Lukulin är starkt bakteriedödande, utan att angripa slemhinnan. Behaglig lukt och smak! Bevarar tänderna och gör dem kritvita!

Lättast att intaga af stora och barn är Apoteket Vasens Laxermarmelad, med anledning af dess behagliga smak. Pris 1 kr. pr ask. På alla apotek.

D. B. C.
Flytande Putskrä
för metaller.
Profva den och Ni använder aldrig någon annan. Fås öfverallt.
Fabrikanter: Dorch, Bäcksin & Co. A.-B. GÖTEBORG.

Turkiska badet
I Malmtorgsbadet är öppet hvarje torsdag för damer. Yppersta medel för bibehållandet af smärt figur och fin hy. Badet är angenämast, om man är flera i sällskap. Pris före kl. 12 kr. 1,50, efter kl. 12 kr. 1,75.

**Hydrozon-
Salva**
för sårnader m. m.

**Mellin's
Food**
är bästa kraftnärning för svaga, klena barn i alla åldrar. Bok om barns uppfoäning gratis och franko från Mellin's Food Depöt, Malmö.

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grundt. 1850 Karlstad Grundt. 1850
är Värmlands största och äldsta tidning

Kaffets njutbarhet

ligger i dess arom. En kaffeersättning, som icke besitter kaffets smak och arom, saknar därför hvarje berättigande.

Brio-Kaffe

är en idealisk kaffeersättning ty det förenar det verkliga kaffets arom med

kaffeersättningens prisbillighet. 1/2 kg. 65 öre.
BRIO-KAFFE-FABRIKEN, NYKÖPING. 1/4 kg. 35 öre.

SIDENHUSET

Stockholm.
Regeringsg. 32.
Detalj & Engros.

Damernas parad.

Är Skandinavien största firma för **Sidenvaror, Sammet, Spetsar, Band, Ylle- och Bomullstyger, Damunderkläder, finare Tricotage, Handskar, P, D-Korsetter, Damkonfektion, alla slag Landets största detalj-Damskrädderi.**
Lyxbeställningsafd. 2 fr. upp. Populäraafd. 1 fr.
Profver & kostnadsförslag franko.
Priserna erkändt lägre än i utlandets Sidenhus.

Lejon Dantar & Strumpor

ÄRO AF BÄSTA KVALITE
& OMSORGSFULLASTE
UTFÖRANDE

FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

relatinet i krämen, och därefter uedröres grädden försiktigt. Massan fylls i vattensköld och sockerbeströdd form och får stå på is 3-4 tim. Då puddingen skall serveras, lossas den från kanten med en spetsig knif, uppstjälpes på flat glasskål med tårtpapper och garneras med biskvier.

Makaronipudding med ost (f. 6 pers.). 2 dcl. fint sönderbrutna makaroner eller nudlar, vatten, salt, 6 dcl. mjölk, 1 msk. smör (20 gr.), 4 ägg, 1 dcl. gräddmjölk, 1 tsk. salt, 1/4 tsk. hvitpeppar, 2 msk. parmesanost (eller 1 msk. parmesanost och 2 msk. finhackade och i smör frästa champinjoner).

Beredning: Makaronerna förvällas i lätt saltadt vatten, som afslås; färdigkokas därefter i mjölken, tillsatt med smöret. De upphållas på sikt att afrinna och finhackas. Äggen uppvispas med gräddmjölken och nedröras i makaronerna, smeten afsmakas med salt, peppar och parmesanosten (eller 1 msk. ost och 2 msk. finhackade champinjoner). Smeten hålles i en smord och brödbeströdd form och gräddas i vattenbad i ugnen omkr. 1 tim. Stjälpes upp och serveras med ljus champinjonsås och potatis.

Köttstufning i snäckor (f. 6 pers.). 75 gr. kalvbräss, 1/2 lit. vatten, 1 tsk. salt (till blanchering), rester af stek eller fågel (omkr. 250 gr. kött), 1 burk champinjoner (1/4 lit), 3 msk. smör (60 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 dcl. champinjonspad, 1 dcl. buljong, 2 dcl. grädde, salt, hvitpeppar.
Tillsnäckorna: 1 msk. smör (20 gr.).

Sanatoriet Furuliden

äfven passande till hvilohem, vackert och väl beläget vid Ingelstadsstation i Småland säljes billigt. Vidare meddelar Konsul Hjalmar Petri, Vexjö.

Praktiska gångmattor

tillverkade af starkaste cellulosa-fiber, 60 cmtr breda, försäljes mot efterkräf genom Svenska Maskin-affären, Örebro, till 1 kr. per meter. Försök några meter på prof!

Äggstanning: 2 ägg, 1 tsk. mjöl, 2 dcl. mjölk, salt socker.
Tillgarnering: 1 burk champinjoner (1/4 lit), 1 1/2 msk. smör (30 gr.).

Beredning: Köttet skäres i fina tärningar. Kalvbräset får ligga i vatten, hvilket bytes, tills allt blodet är utdraget. Det blancheras (nedlägges i kallt, lätt saltadt vatten och får däri koka 10 min.), spolas med kallt vatten och får rinna af på sikt. Brosk och hinnor borttagas noga, och bräset skäres i små tärningar. Champinjoner skäras likaledes i tärningar, och spadet tillvaratages. Bräss- och svamptärningarna fräses i smöret, tills det är klart, de klämmas då upp med sked, och mjölet fräses med smöret 2 min., de olika vätskorna spådas på, och såsen får koka 5 min. Köttet, svampen och bräset läggas i, och stufningen afsmakas med kryddorna. Sex-åtta snäckor smörjas med smör, och köttstufningen lägges i. — Till äggstanningen vispas äggen väl med mjölet, mjölken och kryddorna. En plättpanna upphetas och smörjes med smör. Af äggstanningen gräddas små omeletter, hvilka läggas en på hvarje snäcka. Champinjoner skäras i skifvor och fräses i smöret, med dessa garneras omeletterna. Snäckorna sättas in i varm ugn omkr. 10 min. för att bli genomheta. Serveras som frukost- eller mellanrätt.

Pensionatpuré (f. 6 pers.)

1 morot, 1 palsternacka, 1/2 liten kålrot, 1 liten selleri, 1 liten purjolök, 4 persiljestjälkar, 1/2 lit. vatten, 1/2 lit. mjölk, 3 msk. smör (60 gr.), 2 msk. mjöl (20 gr.), 1 lit. efterbuljong, salt, cayenne.

Beredning: Rötterna och grönsakerna ansas på vanligt sätt och skäras i bitar. Vattnet och mjölken kokas upp, rotsakerna läggs i tillika med 1 1/2 msk. af smöret och få koka, tills de äro fullkomligt mjuka, då de passeras. Resten af smöret fräses med mjölet 2 min., purén och buljongen spådas på och soppan får koka 5 min. Den afsmakas med kryddorna. Äggulorna och grädden vispas upp i soppskålen, purén hålles i under vispning och serveras med rostadt bröd eller ostkrutong.

Irländsk fårstufning (f. 6 pers.). 1 1/2 kg. mager fårbringa eller bog, 1 lit. potatis, 4 medelstora rödlökar, 1 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar, 4 persiljestjälkar med rötter, 1 lagerblad, 1 kvist timjan, 8 dcl. vatten, 2 msk. hackad persilja.

Beredning: Köttet torkas med en duk, urvriden i hett vatten,

och skäres i små jämna bitar. Potatisen skalas och skäres i skifvor. Löken skolas och hackas groft. I en järnkastrull, som rymmer omkr. 2 1/2 lit., lägges köttet på botten och kring sidorna samt kryddas med salt och peppar. ofvanpå köttet lägges potatisen och löken, så lägges allt hvarvis, med kryddor mellan hvarje hvarf. Persiljestjälkarna rensas, sköljas, inklappas i en duk och bindas tillsammans med lagerbladet och timjan; denna knippa lägges midt i stufningen. Vattnet tillsättes, locket lägges på, och anrättningen får koka i ugnen omkr. 1 1/2 tim. Den afsmakas, lägges upp på varm karott, beströs med persiljan och serveras mycket varm.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLDÅA.

Helén Brunke. Profvet förråder ingen vidare litterär begäring — men ni kan kanske utveckla er.

Musikvän. Nej. Ingegärd. Lämpar sig ej. Kaj. Ej heller den.

Mor. Vi kunna ej erinra oss att ha mottagit några dihter från eder.

M-a. Vår vilja är god, men till att placera edert manuskript i spalterna räcker den inte.

F. Hgn. Edra dikter äro utan alla anspråk, men Idun kan inte vara det.

Gudmund Book. Ingen riktig klang i versen.

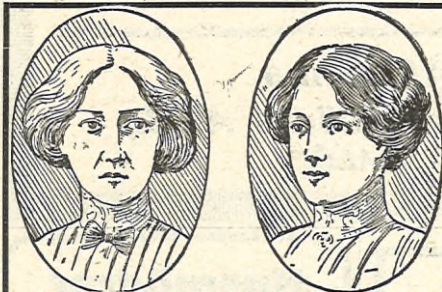
»Vår» skickar en värdigt, tyvärr otryckbar och slutar: »Men ack, jag ser, hur ni skall rata en enkel dikt uti er korg, Och där bland flitiga och lata en dödad glädje bli till sorg. Men när ni en gång korgen tömmer, att ge den rum för nya lif, då finns den kvar bland mina gömmor bland många andra kära vif.» Vi tömma papperskorgen hvar dag.

EXPEDITIONENS BREFLÅDA.

»Prenumerant». Insänd 12 öre i frimärken erhålles det begärda Idunnumret.

MUSTAD'S VÄXT-MARGARIN

Utmärkt till smörgåsbordet
och ypperligt till stekning.
Begär högsta märket: MUSTAD'S
"BÄSTA-VÄXT"

Gammal och grå vid 27 år. Ung och lyck ig vid 35 år.

Hur jag verkligen botade grått eller urblekt hår.

Denna kvinna vill berättas för Eder, hur hon botade grått hår. Ingen färg eller annan skadlig metod. Resultat på 5 dagar. Preparatet är en oskadlig vätska, som återställer naturliga färger till edert hår, oafsett vad Er ålder eller orsaken till hårets gråhet är. Det är ingen härfärg. Kan användas af män och kvinnor i alla åldrar. Intyg af kemist om medlets oskadlighet medföljer, Till landsorten mot postförskott. Pris kr. 3.50 pr flaska + porto. Obs! Diskret förpackning.

Charlotta Sandbergs Missionsbokhandel,
Vesterlånggatan 66, Stockholm.
samt i **Sundins Parfymaffär, Drottninggatan 65.**

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 Januari 1916.

Tillgångar:	Skulder:
Kassabehållning 3,350,221: 99	Aktiekapital ..... 16,000,000: —
Obligationer 13,073,631: 68	Reservfond ..... 5,930,000: —
Fastigh. o. inventarier 5,280,294: 94	Pensionsfond 239,094: 71
Reverser mot säkerhet 66,694,008: 26	Deposit- o. Kapitalr. 63,229,262: 54
Växlar 38,551,624: 09	Sparkasseräkning 35,188,095: 39
Kreditiv- och löpande räkningar 14,490,739: 29	Giro- o. löpande räkn. 16,179,692: 51
Hos inhemska banker 3,814,011: 65	Postremissväxelräkn. ... 3,518,064: 98
» utländska banker 7,513,122: 46	Till inhemska banker 3,532,538: 40
A andra räkningar 4,264,499: 43	» utländska banker 1,142,464: 53
	Af utl. banker insatta 2,092,605: 05
	A andra räkningar 9,980,335: 68
Kronor 157,032,153: 79	Kronor 157,032,153: 79

Husvarna Symaskiner:

Utomordentligt lätt gång. Mycket stor hastighet. Korta nålar. Största styrka. Mycket stor spole. Maskinen lämpar sig väl för brodering.

SVENSKA MUSIKERFÖRBUNDETS LOTTERIS

VINSTFÖRTECKNING

HAR DENNA DAG UTKOMMIT
VINSTVÄRDE ÖVER 80.000

69 vinster mellan 8.000 kronor och 100 kronor
413 vinster mellan 100 och 10 kronor.
7.018 vinster mellan 10 och 5 kronor.
Ingen vinst under 5 kronors värde.

Köp genast lott à 2 kronor.

Obs! Pressens enstämmiga lovord över Vinstutställningen.

Besök den charmanta Vinstutställningen, Birgerjarlsgatan 16, där lotter säljas. Därjämte säljas lotter i Nordiska Kompaniet, Allm. Tidningskontoret samt de flesta bok-, pappers och cigarraffärer, och på direkt rekvisition märkt N 2 utan förskottslikvid från Musikerförbundets lotteriexp. Stockholm 5 Vid rek. tillkomma porto och dragningslista.

DRAGNING FÖRESTÅENDE

D:r Heilmans
ELEKTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMMOR.
Kungssportsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 4546.

Gymnastikdirektörsexamen
afslutas efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

Doktor A. Kjellbergs
kurs i massage och sjukgymnastik.
Begär prospekt! Stockholm.
Mästarsamuelsgatan 70.

Kurs i massage och Sjukgymnastik
STOCKHOLMS
MESSAGE- & GYMNAS-TIK-INSTITUT
Biblioteksgatan 28
Begär prospekt!

Syster Elisabeth Werners
Sjukhem, Nybrogatan 3
Allm. tel. 263 48. Riks- 85 09.

Mélanogéne,
Dioqueumare — färgar hår, skägg och ögonbryn — håller färgen i månader.
Pris kr. 5.— + porto. Försänd. disk.

Franska Parfymmagasinet,
Koflev. 21 Drottninggatan 21, Sthlm.

Afmagringsvä,
— absolut verkande — oskaddig.
Pris kr. 4.50 + porto. Förs. disk.
Franska Parfymmagasinet,
Hofleverantör.
21 Drottninggatan 21.

OATINE,

denna kraftiga, snöhvita naturprodukt, framställd af ren hafre, uppfriskar huden och åstadkommer i förening med solens värme den så eftertraktade klara, triska engelska teinten. Äkta Oatine, Creme i hvit burk med grönt lock, pris 1.50; 4-dubbelteint, 8.—. Oatine-Snow: 1.50. Finnes öfverallt samt hos A. W. Nording, Biblioteksg. 11, Birgerjarlsg. 16 o. Drottninggatan 63, Stockholm.

VÅRDA HÅRET
om det är sjukt eller friskt, och använd
ZIWERTS' EXTRAIT VEGETAL.
Dösta hårkonserveringsmedel. Finnes till salu hos frisörer och i parfymaffärer samt hos **Kungl. Hofleverantör ZIWERTS EFTR., GÖTEBORG.**
Återförsäljare rabatt.

E. Wolstrups
Crème D'Orient
och samtliga preparater (yppersta medel för hudens vård).
Eksamförsäljare:

Anna Carlssons Parfymmagasin,
Hamngat. 12. Sthlm. (Midt för Kungsträdg.)

Förfrusna
kinder och händer, afven flerårig frost behandlas med **Gull**, erkändt öfverträffadt. Hos **Wilh. Becker** samt i hvarje parfymaff. i Sthlm o. landsort. å 1 kr. fl

Champonering och Hårskötsel,
hårafvall behandlas med bästa resultat. Höghergsgatan 37 A 1/2 tr. t. v. Allm. tel. Söder 7160. Stockholm.

Mot kyla
påstryk före utgåendet "**Crème Végetale**" som skyddar huden fullständigt från köldens inverkan. Hos A. W. Nording, Birgerjarlsg. 16, Franska parfymmag. Drottningg. 21 samt Nord. Komp. Sthlm. Till landsort. m. efterkr.

Damer! Vårda Eder hud!
Genom att hvarje afton massera händer och ansikte med **Skin-Food** erhåller Ni en frisk och ungdomlig hy. Finnes hos samtliga parfym- och drogaffärer.

Kurs i Trädgårdsskötsel
gives å Rosentäppan pr. Stehag 15 april—15 okt. Frukt-, grönsaks- och blomsterodling. Skötsel av drivbänkar och vinkast. Konservering. Begär prosp. Gertrud Östergren. Maria Lindskog.

Kurs i Klädsömnad och Linnesömnad.
Lotten Dahlström — Myntgatan 5, III — Prospekt A. T. Br. 209.

Strängnäs Hushållsskola.
Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering m. m. linne- kläd- och konstsoömnad. Grundlig undervisning. Prospekt genom Fru M. Braune, Strängnäs.

Lektioner i Linnesömnad,
(äfven blusar, underkjolar, skjortor, barnkläder.)
Elever mottagas dagligen 10 jan.—10 juni, 15 sept.—15 dec.
Eva Egnér. Karin Egnér.
R. T. 35 30. **Sibyllegatan 36, Stockholm.** A. T. 210 04.

E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola och Flickpension i Stockholm (f. d. Villa Hult Kneippbadet)
kommer att från den 1:ta Mars gifva en tre månaders Husmoderskurs, hvilken omfattar, förutom Matlagning fullständiga kurser i Linne- och Klädsömnad, handarbeten Konstslöjd och Målning. I hvarje vecka kommer en föreläsning i Konst- och Litteraturhistoria att hållas, eller besökes något af stadens museer. Begär prospekt. Adr.: E. Hults Kvinnliga Utbildningsskola, Villagatan 17, Stockholm.

1:sta häftet af
"Moster Emmas Väfbok"
har nu utkommit i sin 4:de upplaga tillökt med nya mönster för mattor och gardiner. Erh. mot 1:35 i postförskott från Moster Emma, Kneippbadet.

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand
9:de kursen den 1 apr.—31 okt. 1916. Ett par stipendier utdelas. Prospekt och ref. på begäran.
Lilje Landgren. Märta Philip.

Tandteknikerkurs.
Assistent W. Johnssons kurs börjar åter den 1 mars. Anmälningar snarast Malmiskillnadsgatan 60, Stockholm. Förfrågningar mot porto.

Grevie hushållsskola
öppnas omkring den 1:sta mars. Enklare och finare matlagning, handarbete, konstväfnad, klädnings- och linnesömnad. Tillskrif "Hotellet", Grevie.

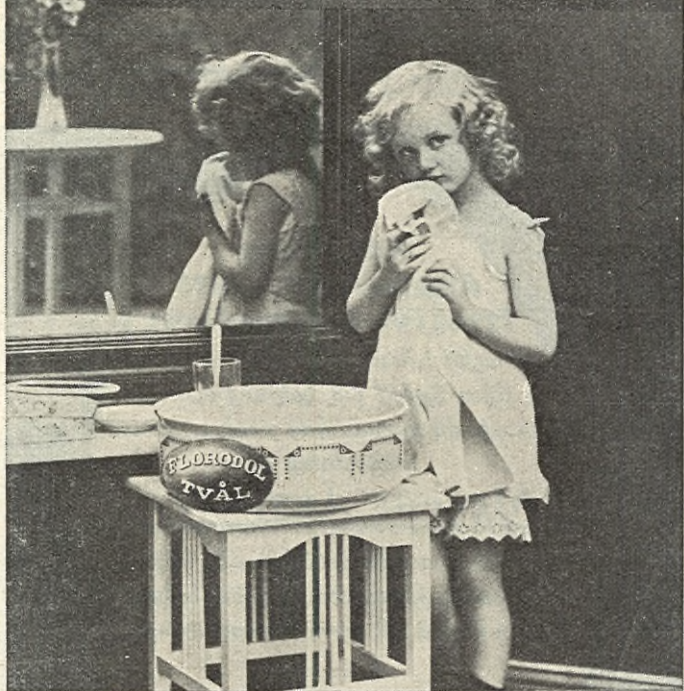
Högre Lärarinneseminarier vid Stiftelsen Kjellbergsska flickskolan i Göteborg
omfattar 3 ettåriga afdelningar och meddelar "högre lärarinnekompetens". För inträde i afd. I fordras fullständigt afgångsbetyg från 8-klas-sig flickskola jämte examen i ett fåtal ämnen. Till hösten 1916 finnas platser i afd. II. Studentekor vinna där inträde utan examen. Ansökningar, åtföljda af betygsafskrifter, frejde- och läkarebetyg, insändas till seminariets föreståndarinna, Södra Vägen 23, Göteborg, som äfven besvarar förfrågningar. Göteborg i febr. 1916.
STYRELSEN.

5:te Frukt & Trädgårdskursen för damer på Heidan, Ystad 15 April—15 Okt. Prosp. på begäran. LOUISE FLYGARE

Florodol-Tvålen

är damernas favorit tvål och en idealisk barn tvål

förlämnar sammetsmjuk, smidig och vacker hy, gör hals och händer hvita och mjuka.
Parfymeri FLORA, GEFLE.

Bränslebesparing!

Köp **Äggbricketter** å Kr. 4.75 pr hl. passande för kokspisar och eldning på galler i kakelugnar.
JOH. LUNDSTRÖM & Co. A.-B. Riks- och Allm. Telefon Namnanrop "LUNDSTRÖMS"

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

- Arvika:** Arvika Tidning.
- Avesta:** Avesta-Posten.
- Borlänge:** Borlänge Tidning.
- Borås:** Borås Tidning.
- Eksjö:** Eksjö-Tidningen.
- Engelholm:** Engelholms Tidning.
- Eskilstuna:** Eskilstuna-Kuriren.
- Eslöf:** Skåningen Eslöfs Tidning.
- Falkenberg:** Falkenbergs-Posten.
- Falun:** Falu-Kuriren.
- Gefle:** Gefle-Posten.
- Halmstad:** Hallandsposten.
- Hedemora:** Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall:** Hudiksvallsposten.
- Hälsingborg:** Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand:** Härnösands-Posten.
- Höganäs:** Höganäs Tidning.
- Hörby:** Mellersta Skåne.
- Jönköping:** Smålands Allehanda.
- Kalmar:** Barometern.
- Karlskrona:** Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad:** Karlstads-Tidningen.
- Kristinehamn:** Ansgariiposten.
- Laholm:** Sydhaland.
- Landskrona:** Landskrona-Posten.
- Linköping:** Östgöta Correspondenten.
- Luleå:** Norrbottens-Kuriren.
- Malmö:** Skånska Aftonbladet.
- Mora:** Mora Tidning.
- Norrköping:** Östergötlands Dagblad.
- Nyköping:** Södermanlands Nyheter.
- Nässjö:** Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn:** Oskarshamns Tidningen.
- Piteå:** Norrbottens Allehanda.
- Skellefteå:** Skelleftebladet.
- Sköfde:** Skaraborgs Läns Annonssblad.
- Sollefteå:** Sollefteå-Bladet.
- Sundsvall:** Sundsvalls-Posten.
- Söderhamn:** Helsingen.
- Södertälje:** Södertälje Tidning.
- Trelleborg:** Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla:** Bohusläningen.
- Umeå:** Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala:** Tidningen Upsala.
- Visby:** Gotlänningen.
- Vänersborg:** Efts:s Läns Annonssblad.
- Västervik:** Västerviks Veckoblad.
- Västerås:** Westmanlands Allehanda.
- Växjö:** Smålandsposten.
- Ystad:** Södra Skåne.
- Örebro:** Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik:** Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund:** Jämtlands Tidning.
- Östhammar:** Östhammars Tidning.

Bokbinderilektioner gifvas

Bind edra böcker själf! Amatörverktyg. Anna Ericsson, Kommandörsg. 26, I Sthlm. Allm. 29217

Vid Länslasarettet i Vänersborg

börjar ny elevkurs nästa 1 okt. For-dringar bland annat minst 21 års ålder och elementarskolebildning. Kursen, som är 2-årig, omfattar såväl teoretisk som praktisk utbildning. Närmare upplysningar lämnas af Öfversköterskan därstädes.

Östanå Hushållsskola

Gammalt historiskt herresäte vid skog och sjö, mottager den 1 mars hushållselever, 3 mån. kurs. Undervisning i matl., bakt. m. m. Handarbete, linnesömnad och enklare klädsömnad. Tillfälle att idka sport. Referenser finnas. Förfrågningar o. anmälningar ställas till H. Hansson, Östanå Förnäs. Riks Grenna 8.

Kurser i barnavård.

Vid Barnavårdsbyråns Spädbarnshem i Orby mottagas unga kvinnor till utbildning i barnavård. Teoretisk undervisning af hemmets läkare, praktisk undervisning af hemmets föreståndarinna. Kursens längd 3 mån. Afgift för kursen jämte bostad och kost inom hemmet 60 kr. i månaden. Närmare underrättelser genom Barnavårdsbyrå, Kornhamnsg. 51, Stockholm.

Husmoderskolan i Karlstad

Matlagningskurs, omfattande 6 veckor, tager sin början den 10 mars. Prospekt på begäran.
Riktel. 812. Nancy Enwall.

LILLA RARA LISA, 4 år gammal, frågar om det finns någon godhjärtad Iduns läsarinna som ville sända henne en liten gåva eller ännu bättre öppna ett hem för henne, då hon är ensam i världen. Tacksamt sändes det till "Syster Karolina", Kungsryd, f. v. b.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni **med bästa resultat**

erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser af alla slag.
En platsannons — 10 mm. stor — kostar endast 2 kronor. För större annonser beräknas ett pris af 25 öre pr mm. därutöver.

Tvätt!

Tvättning och mangling af privatkläder utföres på ett i allo förstklassigt sätt i **Mälarebadets Tvätt- & Strykinrättning** till ett pris af **33 öre** pr kg. för tvättposter öfverstigande 10 kg. Afgiftsfri afämtning och hemsändning.
Allm. 93 44. Riks 38 15.

BRUNKEBERGS TEATERN
Alltid veckans bästa nyheter!
Idun utgifves denna vecka i A och B.